

Ukratko o operacijskom managementu

dr. sc. Kristina Šorić
 ksoric@zsem.hr

zagrebačka
 škola ekonomije
 i managementa
 zagreb school
 of economics
 and management

NAJBOLJA
 HRVATSKA
 POSLOVNA
 ŠKOLA

Posvećeni kvaliteti.

ZSEM is a member of AACSB
 International the Association to
 Advance Collegiate Schools of
 Business (www.aacsb.edu/about)

Operacijski management (Operations Management - OM)

Prof. dr. sc. Kristina Šorić
ksoric@zsem.hr

Zagrebačka škola ekonomije i
managementa

HMD - ING
Zagreb, 20.2.2014.

Sadržaj

- ❖ Definicija i uvod
- ❖ Lokacija
- ❖ Kapacitet
- ❖ Zalihe
- ❖ Upravljanje kvalitetom
- ❖ Raspored
- ❖ Upravljanje projektima
- ❖ Predviđanje potražnje

- ❖ **Upravljanje operacijama (operacijski management)** je sustavno usmjeravanje i kontrola procesa koji inpute transformiraju u gotove proizvode ili usluge

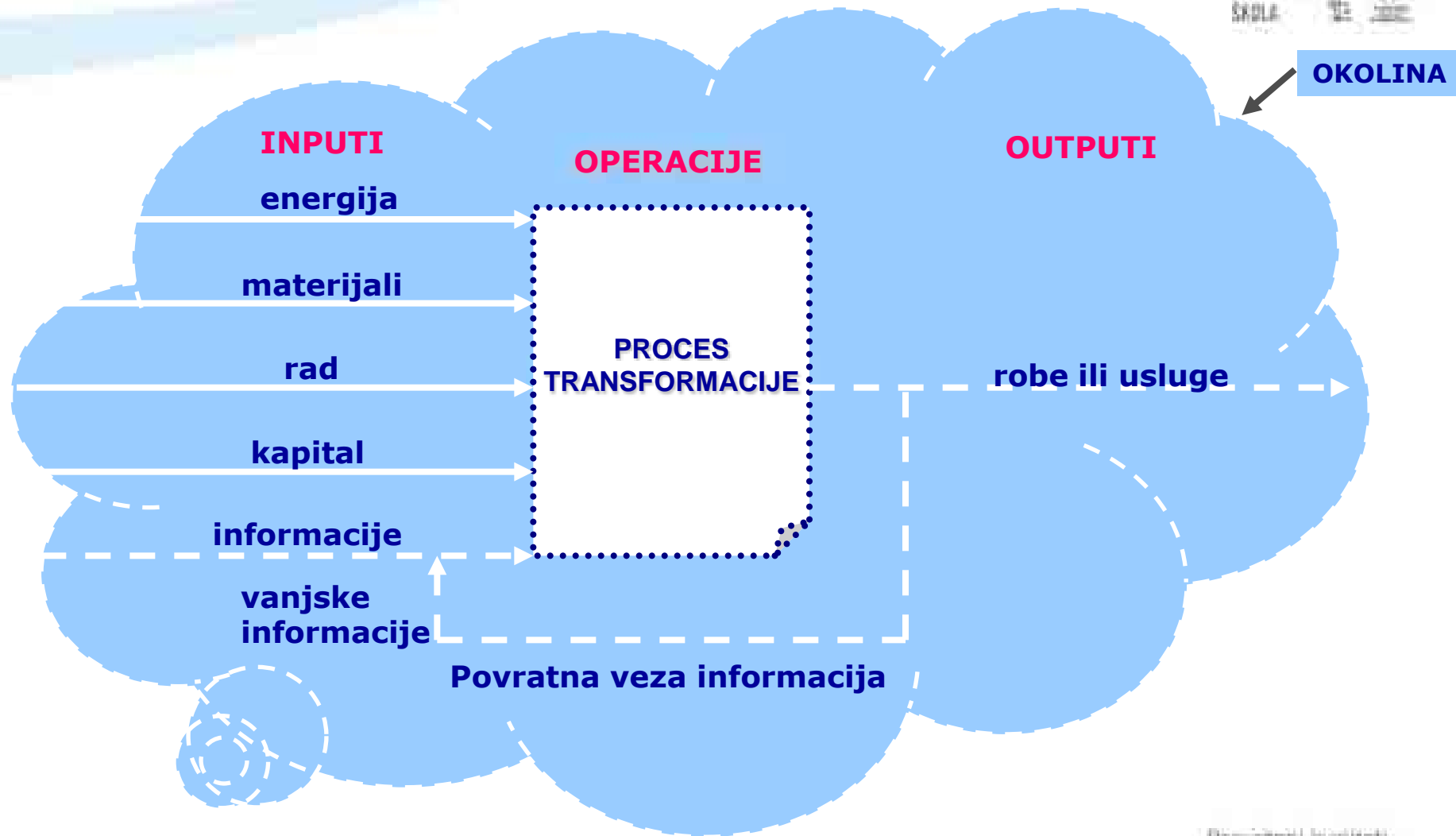
Povećati kvalitetu

2018 Valjuna is a member of ANOIS
International The Association of
Quality Colleges Schools of
Europe | www.valjuna.hr

Operacije kao proces transformacije

Zašto se operacije ne percipiraju kao važne?

- ❖ Mnogi manageri zapravo ne doživljavaju operacije kao važan element organizacije
- ❖ Operacije nisu “glamurozne” kao marketing, financije, strategija

Operacije kao funkcija u poduzeću

Operacije kao skup odluka

Predviđanje

Agregatni
planovi

Kapaciteti

Upravljanje
materijalima

Master plan
proizvodnje

Lokacija

Zalihe

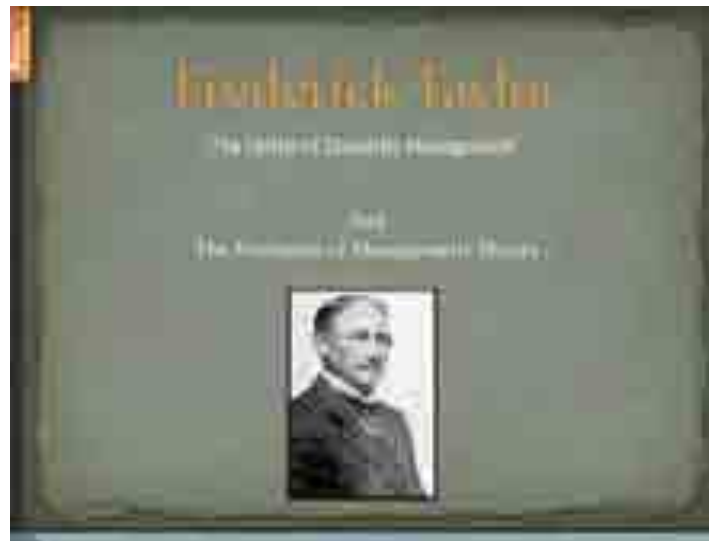
Raspored

Upravljanje
kvalitetom

Povijesni razvoj OM-a

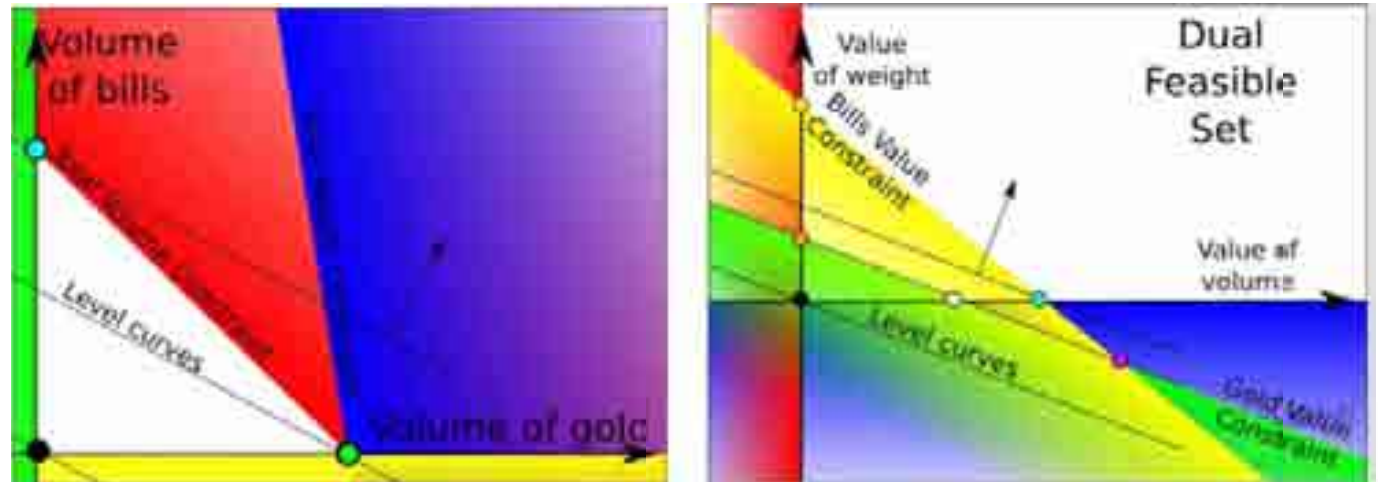
- ❖ 1910.
- ❖ Koncepti: principi upravljanja kao znanost, industrijska psihologija, pokretna traka, ekonomska količina proizvoda
- ❖ Alati: istraživanja, studija pokreta, dijagram rasporeda aktivnosti, kontrola zaliha (EOQ)

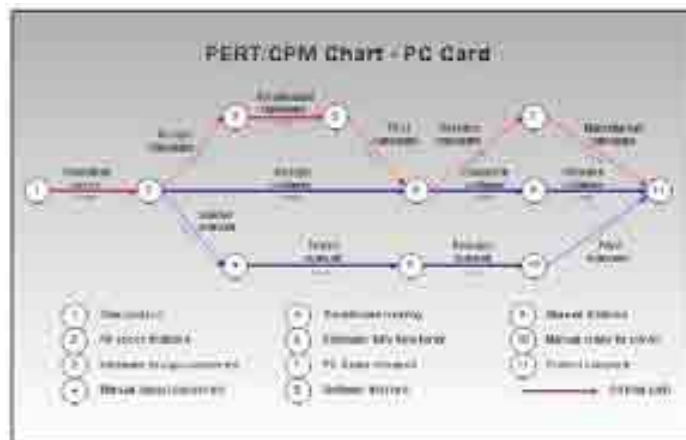
- ❖ 1930.
- ❖ Koncept: kontrola kvalitete
- ❖ Alati: statistika, uzorkovanje, inspekcije, uzorak aktivnosti i istraživanje

- ❖ 1940.
- ❖ Koncept: multidisciplinarni pristup kompleksnim sustavima
- ❖ Alati: linearno programiranje, simpleks metoda

- ❖ 1950. – 1960.
- ❖ Koncept: jak razvoj metoda operacijskih istraživanja
- ❖ Alati: simulacije, teorija repova, matematičko programiranje, PERT (Program Evaluation and Review Technique) i CPM (Critical Path Method)

- ❖ 1970.
- ❖ Koncepti: računala, kvaliteta usluge i produktivnost
- ❖ Alati: scheduling, kontrola zaliha, predviđanje, MRP (Material Requirements Planning)

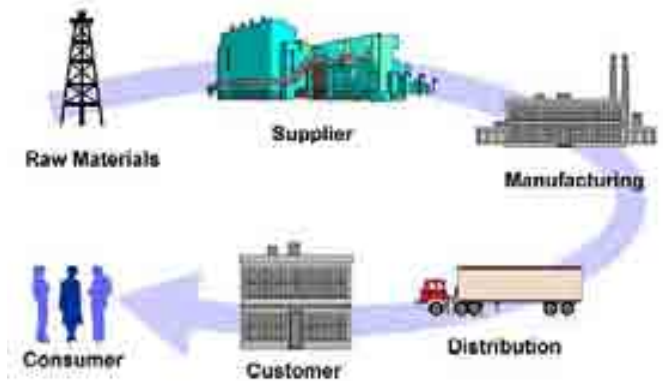

Povijesni razvoj OM-a

- ❖ 1980.
- ❖ Koncepti: paradigma proizvodne strategije, JIT (just-in-time), TQC (total quality control), automatizacija, vitka proizvodnja (lean manufacturing)
- ❖ Alati: Kanban, poka-yokes (dizajnirani procesi koji sprječavaju ljudske pogreške), roboti, teorija ograničenja, analiza uskih grla

Povijesni razvoj OM-a

❖ 1990.

❖ Koncepti: TQM (total quality management), **reinženjering, elektroničko poslovanje**, upravljanje lancem opskrbe (SCM – supply chain management)

❖ Alati: ISO standardi (certifikati), paradigma **kontinuiranog poboljšanja (continuous improvement)**, internet, www, SAP

- ❖ 2000.
- ❖ Koncept: e – commerce (e – trgovina)
- ❖ Alati: internet, www
- ❖ Amazon, eBay, America Online, Yahoo!

❖ Dimenzije konkurentnosti organizacije:

- Cijena
- Kvaliteta
- Vrijeme
- Fleksibilnost

LOKACIJA

Povećati kvalitetu.

Walidia is a member of ANSO
International the Association of
Quality Colleges Schools of
Europe | www.walidia.com

Lokacija. Kriteriji odabira lokacije

- ❖ Blizina kupaca – omogućuje što bržu isporuku
- ❖ Poslovna klima – uključuje prisutnost tvrtki slične veličine, tvrtki u istoj industriji, drugih stranih tvrtki i sl.
- ❖ Ukupni troškovi – odabir lokacije s najmanjim ukupnim troškovima (zemljište, izgradnja, rad, porezi, energija, razni skriveni troškovi)
- ❖ Infrastruktura – prikladnost cestovnog, željezničkog, vodenog i zračnog transporta; energija i telekomunikacije
- ❖ Kvaliteta rada – podudaranje razina obrazovanja i umijeća s potrebama tvrtke
- ❖ Dobavljači – blizina kvalitetnih dobavljača

Kriteriji odabira lokacije

- ❖ Ostali objekti – lokacija ostalih objekata (pogona, skladišta, distribucijskih centara) tvrtke
- ❖ Slobodne trgovinske zone (*free trade zones*) – zatvorene zone u koje se strani proizvodi mogu uvesti bez uobičajenih carinskih nameta
- ❖ Politički rizici – dinamika geopolitičkih promjena predstavlja rizike i u “domovini” tvrtke i u državi gdje se locira objekt
- ❖ Zakonske barijere – značajne prepreke i otežavajuće okolnosti
- ❖ Trgovinski blokovi – pružaju razne prednosti novih tržišta

❖ **Primjer.** Poduzeće treba donijeti odluku o lokaciji nasada. U tu svrhu definira više kriterija odabira:

- ❖ veličina terena
- ❖ pristup
- ❖ klimatski uvjeti
- ❖ mogućnost kreditiranja
- ❖ visina poreza

❖ Izvršite izbor metodom ponderiranog zbroja.

Kriteriji	Ponder kriterija	Lokacija A (bodovi, max=10)	Lokacija B (bodovi, max=10)	Lokacija C (bodovi, max=10)
Veličina terena	8	5	10	9
Pristup	6	7	6	9
Klimatski uvjeti	10	8	5	3
Mogućnost kreditiranja	8	9	8	7
Visina poreza	4	9	10	10
PONDERIRANI ZBROJ		270	304	243

(Povećati kvalitetu)

❖ **Primjer.** Poduzeće treba donijeti odluku o svojoj lokaciji. Godišnji fiksni troškovi (najam, porezi, osiguranje, oprema i sl.) i varijabilni troškovi (troškovi rada, materijala, transporta) dani su u sljedećoj tablici:

Lokacija	Fiksni trošak (u 000 kn)	Varijabilni trošak po jedinici (u kn)
A	150	62
B	300	38
C	500	24
D	600	30

❖ Izračunajte količine proizvodnje koje predstavljaju točke pokrića između A i B, te između B i C.

❖ Break – even analysis (**Analiza točke pokrića**)

❖ x - količina proizvodnje

❖ Trošak A: $150 + 60x$

❖ Trošak B: $300 + 38x$

❖ Trošak C: $500 + 24x$

❖ Trošak D: $600 + 30x$

❖ Wolfram Alpha

WolframAlpha computational knowledge engine

plot $150+62x$, $300+38x$, $500+24x$, $600+30x$, (x from 0 to 20)

[Examples](#) [Random](#)

Input interpretation:

plot	$150 + 62x$	$x = 0 \text{ to } 20$
	$300 + 38x$	
	$500 + 24x$	
	$600 + 30x$	

Plot:

- $62x + 150$
- $38x + 300$
- $24x + 500$
- $30(x + 20)$

[Enable interactivity](#)

Computed by **Wolfram Mathematica**

[Download page](#)

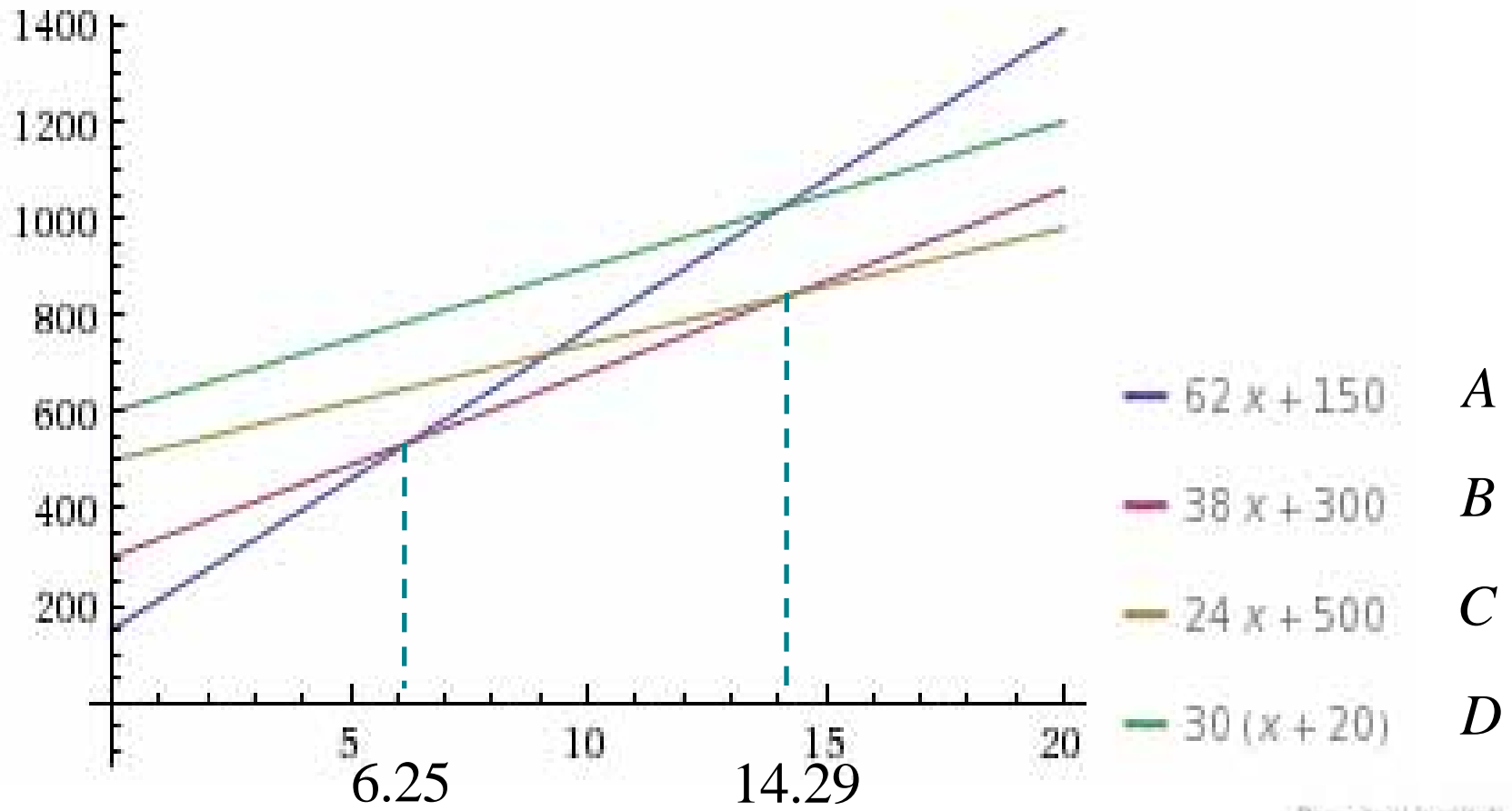
litetl.

FAKUS

Fakultet za
 obrazovanje i
 nastavništvo
 Univerzitet u
 Novom Sadu
 (www.uns.edu.rs)

Plot:

Povećati kvalitetu:

OAM je članica od ANOS
 International Association of
 Quality Colleges Schools of
 Europe (www.oam.hr/obrazov)

What is Capacity?

Capacity is a measure of how much a container can hold. We might measure the capacity of a bottle, cup or carton - anything which can hold something else!

This carton holds 1 litre of milk. It has a **capacity** of 1 litre.

Measuring Capacity

We can use different equipment to measure capacity.

measuring cylinder   measuring spoons   measuring jug   beakers

Estimating Capacity

When you are estimating capacity it is useful to think of containers you are familiar with and how much they contain.

UPRAVLJANJE KAPACITETIMA

Kapacitet

- ❖ Kapacitet je maksimalan mogući output nekog poduzeća.
- ❖ Pitanje: imam li dovoljno kapaciteta za zadovoljavanje potražnje?
- ❖ Previše kapaciteta?
- ❖ Premalo kapaciteta?
- ❖ Dugoročno i kratkoročno planiranje kapaciteta.

- ❖ Kako mjerimo kapacitet?
- ❖ Vrijeme
- ❖ Broj klijenata
- ❖ Broj proizvedenih jedinica
- ❖ Novac

Povećati kvalitetu

©2014 by Republic of Croatia
Ministry of National Education and Sports
Klasna Collegium Schools of
Business | www.klasna.hr

- ❖ Proizvodna poduzeća biraju mjerenje outputa
- ❖ Npr. proizvođač maslinovog ulja mjeri kapacitet u litrama proizvedenog ulja

- ❖ Uslužna poduzeća biraju mjerenje inputa
- ❖ Npr., hotel mjeri kapacitet u broju kreveta

- ❖ **Prosječna iskorištenost kapaciteta** - stupanj do kojeg je oprema, prostor ili radna snaga trenutačno iskorištena

$$\text{Iskorištenost} = \frac{\text{Prosječna razina izlaza}}{\text{Maksimalni kapacitet}} \%$$

$$\frac{2260}{5250} \cdot 100 \approx 64\%$$

- ❖ Vršni kapacitet (*peak capacity*) – maksimalni output koji neki proces može postići pod **idealnim** uvjetima
- ❖ Efektivni kapacitet (*effective capacity*) – maksimalni output koji neki proces ili poduzeće može ekonomski održati pod **normalnim** uvjetima

❖ Primjer

Slastičarnica može proizvesti 1000 kolača/dan
Vlasnik vjeruje da je ekonomski održivo 450 kolača/dan
Trenutačno se proizvodi 500 kolača/dan

$$\text{Iskorištenost}_{\text{vršna}} = \frac{500}{1000} \times 100\% = 50\%$$

$$\text{Iskorištenost}_{\text{efektivna}} = \frac{500}{450} \times 100\% = 111\%$$

- ❖ **Primjer.** Poduzeće XV proizvodi dva tipa preljeva za salate, P i N. Svaki od njih može se dobiti u dvije vrste pakiranja, u boci i u plastičnoj vrećici. Management poduzeća želi definirati količinu opreme i rada za sljedećih pet godina.

- ❖ Odjel za marketing je procijenio prodaju (u tisućama) za svaku vrstu preljeva i svaku vrstu pakiranja u skladu sa sljedećom tablicom:

	Godina				
	1	2	3	4	5
Preljev P					
Boce	60	100	150	200	250
Plastične vrećice	100	200	300	400	500
Preljev N					
Boce	75	85	95	97	98
Plastične vrećice	200	400	600	650	680

- ❖ Poduzeće ima na raspolaganju **tri stroja** za pakiranje u boce do **150.000 boca** godišnje. Svaki stroj zahtijeva **dva radnika** i pakira boce za obje vrste preljeva. Trenutno poduzeće ima na raspolaganju **šest takvih radnika**.
- ❖ Također, **pet strojeva** može pakirati u plastične vrećice do **250.000 plastičnih vrećica** godišnje. Svaki stroj zahtijeva **tri radnika** i pakira vrećice za obje vrste preljeva. Trenutno poduzeće ima na raspolaganju **20 takvih radnika**.

- ❖ (a) Izračunajte ukupnu potražnju (u tisućama) za pakiranjima u boci i za pakiranjima u plastičnoj vrećici, po godinama:

	Godina				
	1	2	3	4	5
Boce	135	185	245	297	348
Plastične vrećice	300	600	900	1050	1180

- ❖ (b) Za svaku godinu, izračunajte potrebne količine opreme i rada računajući sljedeće elemente:

- ❖ Ukupan raspoloživi kapacitet strojeva za pakiranje u boce

- ❖ 1 stroj: 150,000 boca
- ❖ 3 stroja: 450,000 boca

❖ **Iskorištenost kapaciteta strojeva za pakiranje u boce**

❖ $\frac{135}{450} = 0.3$ ili 30% ili $0.3 \cdot 3 = 0.9$ strojeva

❖ Ukupan raspoloživi kapacitet strojeva za pakiranje u plastične vrećice

❖ 1 stroj: 250,000 vrećica

❖ 5 strojeva: 1 250,000 vrećica

❖ Iskorištenost kapaciteta strojeva za pakiranje u plastične vrećice

❖ $\frac{300}{1250} = 0.24$ ili 24% ili $0.24 \cdot 5 = 1.2$ strojeva

- ❖ Potreban broj radnika za strojeve za pakiranje u boce
- ❖ $0.9 \cdot 2 = 1.8$
- ❖ Potreban broj radnika za pakiranje u **plastične vrećice**
- ❖ $1.2 \cdot 3 = 3.6$

	Godina				
	1	2	3	4	5
Boce					
Iskorištenost kapaciteta	30	41	54	66	77
Potreban broj strojeva	0.9	1.23	1.62	1.98	2.31
Potreban broj radnika	1.8	2.46	3.24	3.96	4.62
Plastične vrećice					
Iskorištenost kapaciteta	24	48	72	84	94
Potreban broj strojeva	1.2	2.4	3.6	4.2	4.7
Potreban broj radnika	3.6	7.2	10.8	12.6	14.1

- ❖ Strategije upravljanja kapacitetima:
- ❖ Strategija širenja (veliki i rijetki skokovi u povećanju kapaciteta)
- ❖ Strategija “čekaj i vidi” (mali i česti skokovi u povećanju kapaciteta)

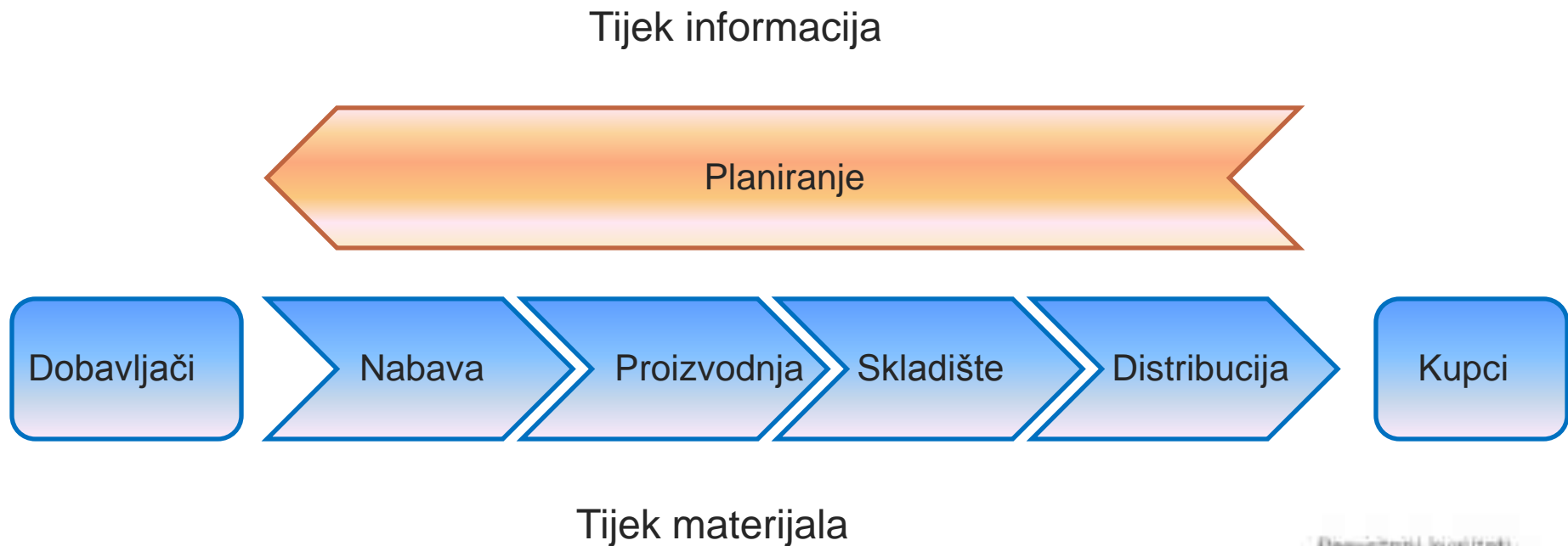
ZALIHE

Povečati kvaliteto!

©2014 by members of ANCS
International The Director of
Kampus College School of
Business | www.walidia.com

Zalihe. Lanac opskrbe

- ❖ Koordinirani sustav protoka materijala, usluga i informacija od dobavljača do kupca.

Cilj upravljanja lancem opskrbe

- ❖ Učinkovit tijek materijala i informacija između dobavljača i krajnjeg kupca radi zadovoljavanja zahtjeva kupca!

Kako postići učinkovitost?

- ❖ Velika složenost lanca opskrbe
- ❖ Brojni sudionici
- ❖ Različiti (konfliktni) ciljevi

- ❖ Jedan od načina poboljšanja upravljanja lancem opskrbe je i učinkovito **upravljanje zalihama** (inventory management)

❖ **Zalihe** – količina proizvoda u skladištu koja podržava proizvodnju i traženu razinu usluge prema kupcu

❖ **Uloga zaliha:**

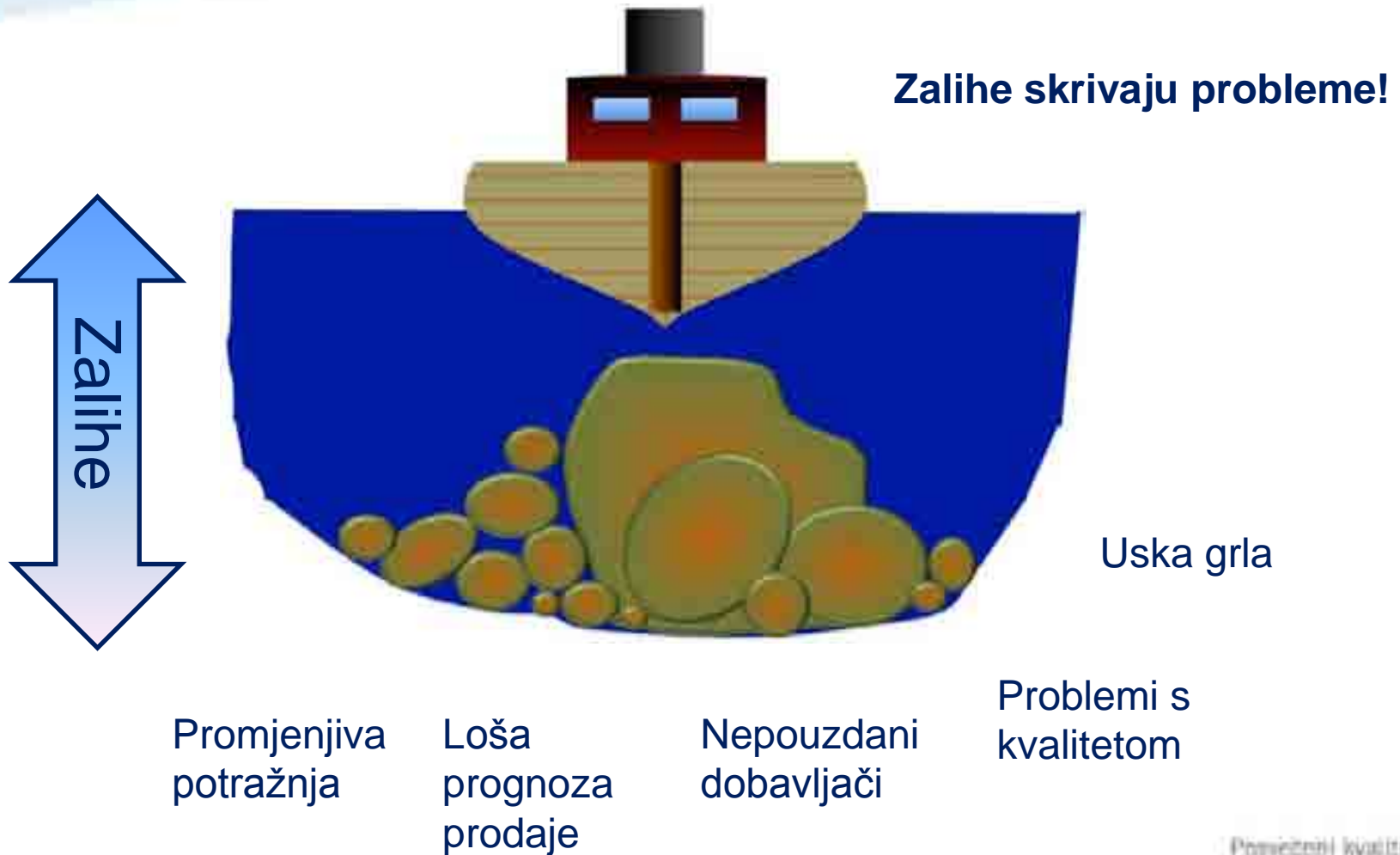
- uravnoteženje ponude i potražnje
- zaštita od nesigurnosti (ponajprije u vezi s točnosti količina i vremena kod dobavljača i točnosti planova potražnje)
- ekonomija obujma (količinski popusti)

Jednorazinski lanac opskrbe karakterizira distributivna poduzeća i to ona koja zalihe zaprimaju, čuvaju i izdaju na jednom mjestu.

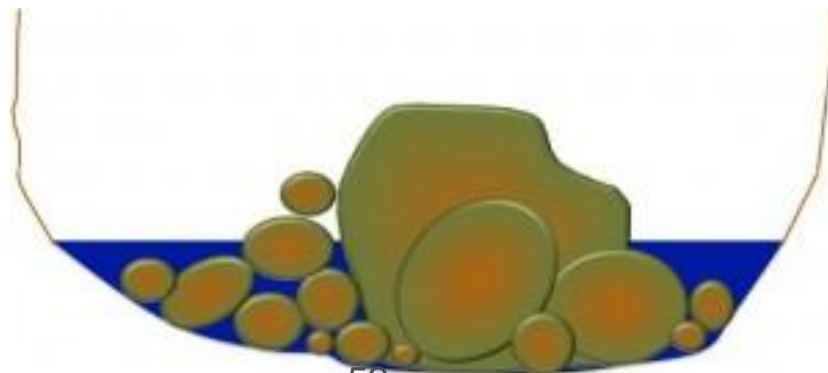
Proizvodna poduzeća imaju najmanje **dvije razine** lanca opskrbe.

Svrha zaliha

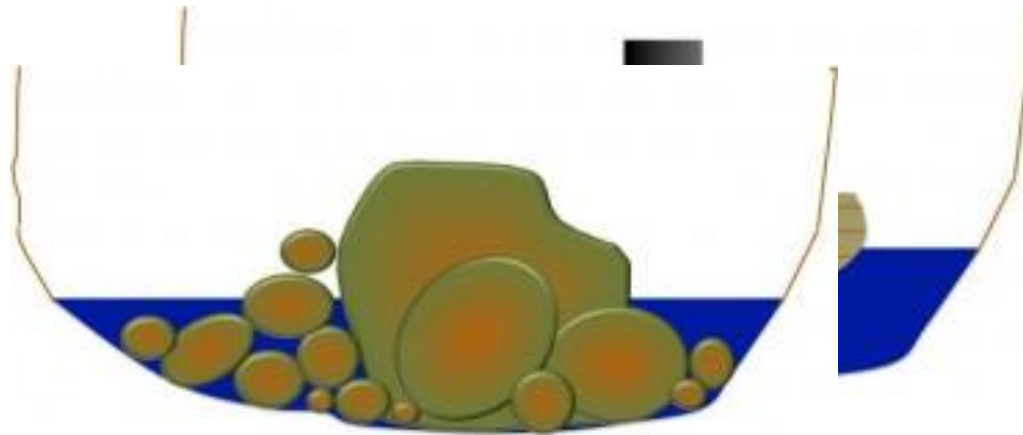
Svrha zaliha

- ❖ Plovidba broda je proizvodnja. Zalihe su rješenje za probleme (hridi), ali je to rješenje skupo!
- ❖ Smanjivati zalihe (razinu vode), a ne rješavati probleme (uklanjati hridi) može dovesti do još gore situacije!

Svrha zaliha

❖ Želimo riješiti probleme i smanjiti zalihe!

Problemi s
kvalitetom

Uska
grla

Problemi s
kvalitetom

Problemi s
kvalitetom

Troškovi zaliha

- ❖ Možemo reći da ti troškovi pripadaju kategoriji skrivenih troškova jer se računovodstveno tretiraju kao imovina
- ❖ Navodi se samo njihova vrijednost
- ❖ Ne vidi se koliki trošak zalihe zapravo generiraju
- ❖ Općenito, **troškovi zaliha** kreću se **od 15% do 40% njihove vrijednosti**

Vrste zaliha – s obzirom na razlog postojanja

- ❖ **Cikličke zalihe** – poduzeće nabavlja i proizvodi u ciklusima (uglavnom stabilna potražnja)
- ❖ **Sigurnosne zalihe** – zaštita od rizika (tj., neizvjesnosti u potražnji, zastoja u proizvodnji, problema u kvaliteti proizvoda, kašnjenja polaznih materijala i slično)
- ❖ **Prekomjerne zalihe** (špekulativne zalihe)

Vrste zaliha – s obzirom na razlog postojanja

❖ **Sezonska zaliha**

❖ **Promocijska zaliha**

❖ **Nekurentna zaliha** (zastarjeli proizvodi koji se više ne mogu prodati)

Vrste zaliha – s obzirom na poziciju u lancu

- ❖ Zalihe polaznih materijala
- ❖ Procesne zalihe (work-in-progress inventory)
- ❖ Poluproizvodi
- ❖ Gotovi proizvodi

- ❖ Rezervni dijelovi i tehnički materijal, uredski materijal

Model ekonomske količine narudžbe (*EOQ model*)

- ❖ *EOQ* – *Economic Order Quantity*
- ❖ *EOQ* - veličina pošiljke (narudžbe) koja minimizira ukupne godišnje troškove držanja i naručivanja zaliha

- ❖ Pretpostavke:
- ❖ Potražnja za proizvodom je konstantna
- ❖ Vrijeme isporuke je konstantno
- ❖ Trošak držanja zaliha se temelji na prosječnoj razini zaliha
- ❖ Trošak narudžbe je konstantan
- ❖ Nije dozvoljeno kašnjenje u isporuci ili nabavi

EOQ model

- ❖ Trošak držanja zaliha je linearna funkcija količine narudžbe
- ❖ Trošak narudžbe je padajuća funkcija količine narudžbe (trošak transporta, špedicije, obrade narudžbe i slično, imaju fiksni karakter, pa su po jedinici narudžbe manji)

EOQ model

❖ Oznake:

❖ D – potražnja (godišnja)

❖ Q – količina narudžbe

❖ C – ukupan trošak

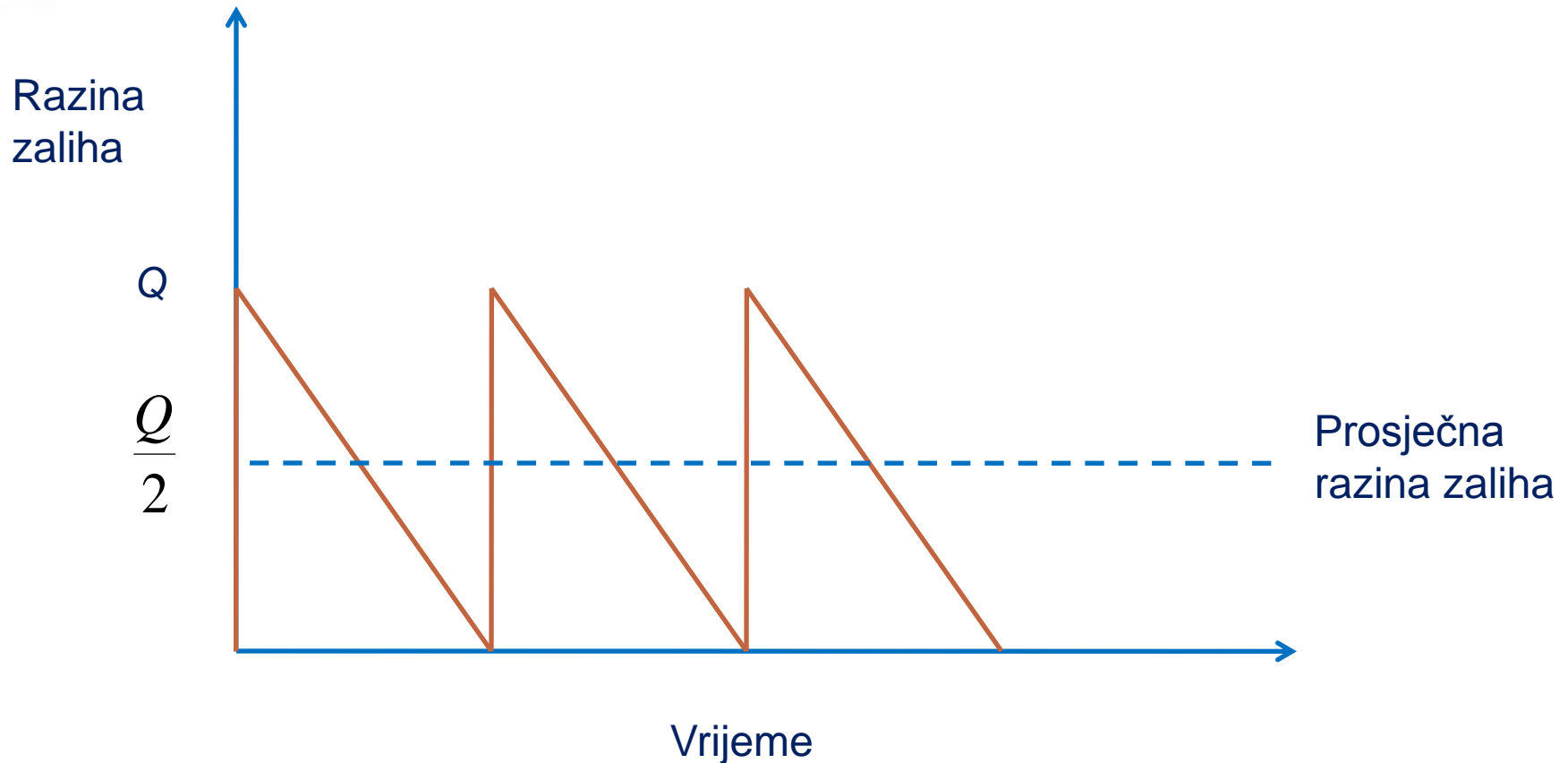
❖ H – jedinični trošak držanja zaliha

❖ S – trošak jedne narudžbe

❖ L – vrijeme isporuke (lead time)

EOQ model (Cikličke zalihe)

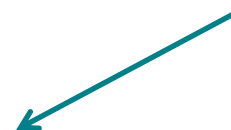
❖ Trošak držanja zaliha:

$$H \cdot \frac{Q}{2}$$

❖ Trošak narudžbe:

$$S \cdot \frac{D}{Q}$$

Broj narudžbi

❖ Ukupan trošak:

$$C = H \cdot \frac{Q}{2} + S \cdot \frac{D}{Q}$$

❖ Funkciju ukupnog troška minimiziramo po Q (derivaciju izjednačimo s nulom)

$$C' = \frac{H}{2} - S \cdot \frac{D}{Q^2} = 0$$

❖ Rješavanjem jednadžbe

$$\frac{H}{2} - S \cdot \frac{D}{Q^2} = 0$$

dobijemo **formulu za ekonomsku količinu narudžbe**

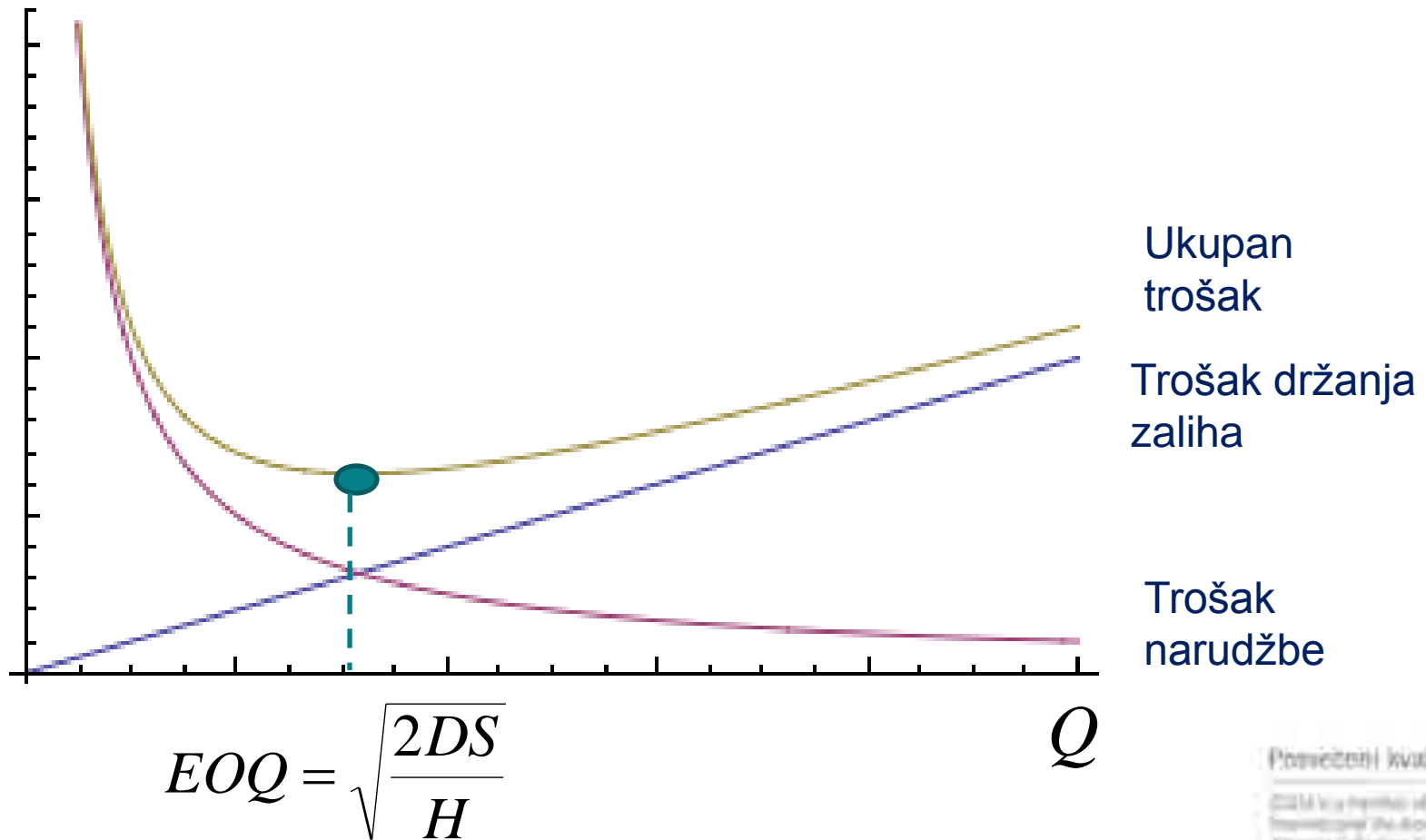
$$Q = \sqrt{\frac{2DS}{H}}$$

❖ Uz oznaku **EOQ**, formula glasi:

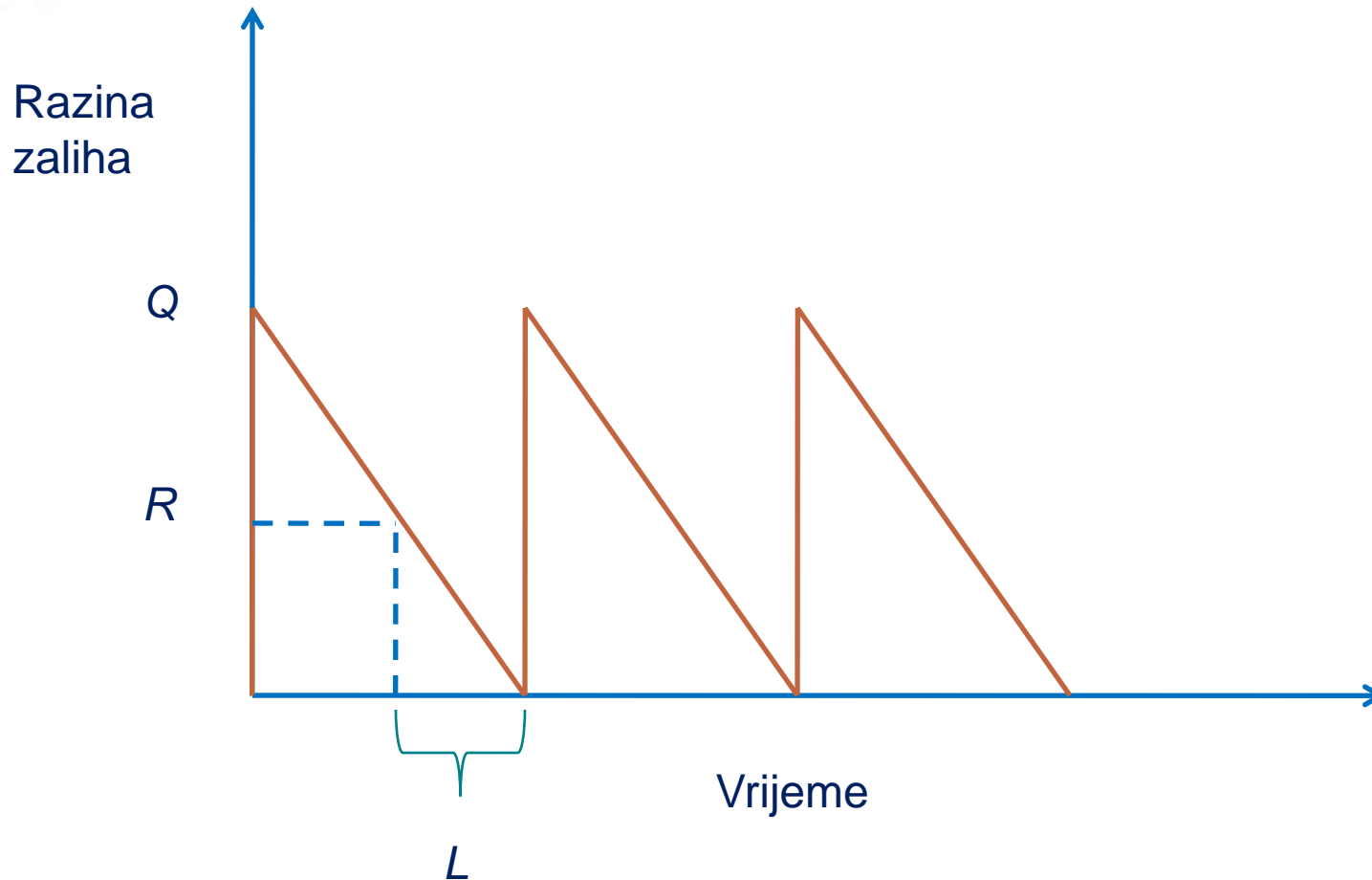
$$EOQ = \sqrt{\frac{2DS}{H}}$$

❖ Grafički:

Kada postaviti narudžbu?

❖ Kada postaviti novu narudžbu? (Reorder point)

❖ Prosječna (dnevna) potražnja: $d = \frac{D}{\text{broj dana}}$

❖ Točka postavljanja narudžbe:

$$\rightarrow R = d \cdot L$$

Kad zalihe padnu na ovu razinu, postavlja se nova narudžba.

- ❖ **Primjer.** Izračunajte ekonomsku količinu narudžbe i točku postavljanja narudžbe ako su zadani ulazni parametri:
- ❖ godišnja potražnja (D): 1000
- ❖ trošak jedne narudžbe (S): 5
- ❖ jedinična nabavna cijena: 12.50
- ❖ jedinični trošak držanja zaliha (H): 20% nabavne cijene
- ❖ vrijeme isporuke (L): 5 dana

EOQ model

❖ Jedinični trošak držanja zaliha:

$$H = \frac{20}{100} \cdot 12.5 = 0.2 \cdot 12.5 = 2.5$$

❖ Ekonomska količina narudžbe:

$$EOQ = \sqrt{\frac{2 \cdot 1000 \cdot 5}{2.5}} = \sqrt{4000} = 63.25$$

❖ Prosječna dnevna potražnja:

$$d = \frac{1000}{365} = 2.74$$

❖ Točka postavljanja narudžbe:

$$R = 2.74 \cdot 5 = 13.7$$

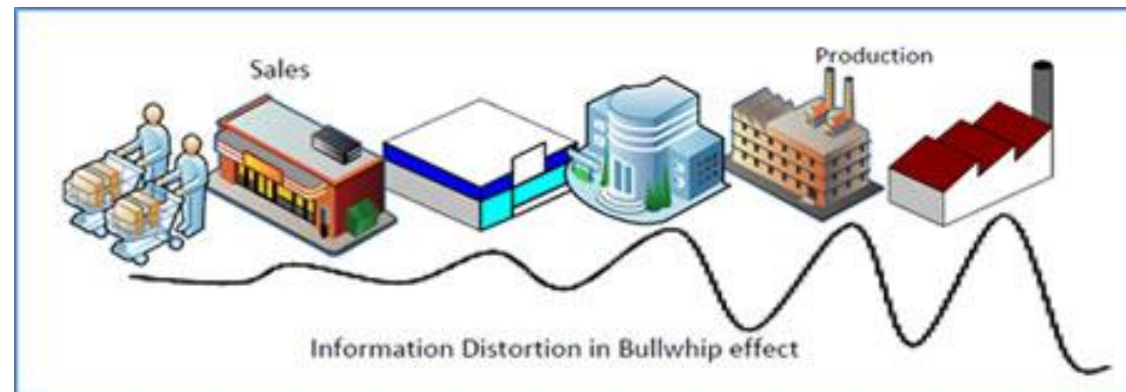
Matični podaci artikla

The screenshot shows the 'Matični podaci artikla' (Article Master Data) form in Microsoft Dynamics NAV. The form is divided into several sections:

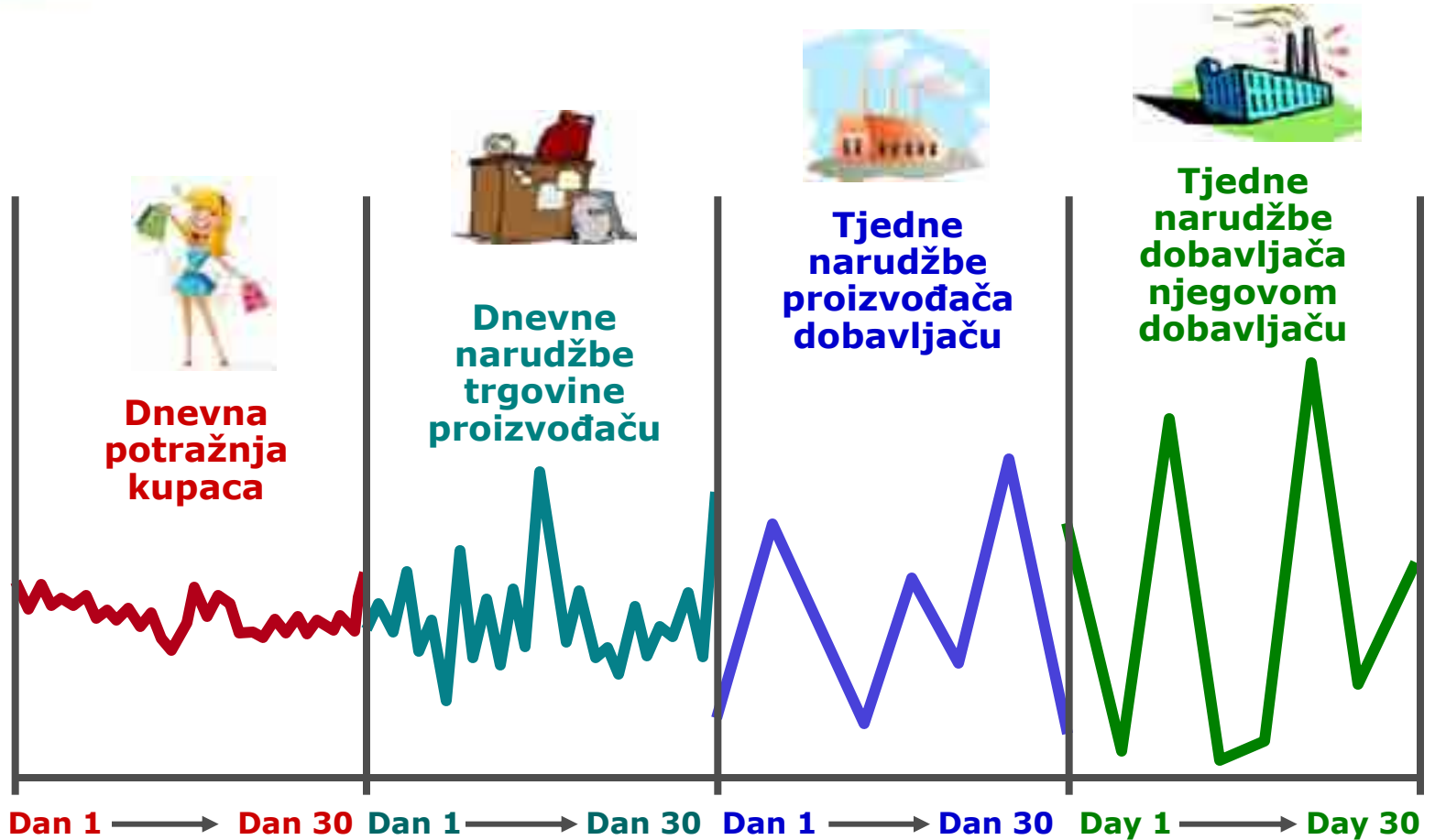
- Opći podaci (General Data):** Includes fields for 'Naziv artikla' (Article Name), 'Kod artikla' (Article Code), 'Klasifikacija artikla' (Article Classification), 'Jedinica mjere' (Unit of Measure), and 'Klasifikacija artikla' (Article Classification).
- Podaci o artiklu (Article Data):** Includes fields for 'Klasifikacija artikla' (Article Classification), 'Klasifikacija artikla' (Article Classification), 'Klasifikacija artikla' (Article Classification), 'Klasifikacija artikla' (Article Classification), 'Klasifikacija artikla' (Article Classification), and 'Klasifikacija artikla' (Article Classification).
- Podaci o artiklu (Article Data):** Includes fields for 'Klasifikacija artikla' (Article Classification), 'Klasifikacija artikla' (Article Classification), 'Klasifikacija artikla' (Article Classification), 'Klasifikacija artikla' (Article Classification), 'Klasifikacija artikla' (Article Classification), and 'Klasifikacija artikla' (Article Classification).
- Podaci o artiklu (Article Data):** Includes fields for 'Klasifikacija artikla' (Article Classification), 'Klasifikacija artikla' (Article Classification), 'Klasifikacija artikla' (Article Classification), 'Klasifikacija artikla' (Article Classification), 'Klasifikacija artikla' (Article Classification), and 'Klasifikacija artikla' (Article Classification).

- ❖ Poznati fenomen **povećanja varijabilnosti kroz lanac opskrbe** na putu od potrošača prema proizvođačima

Efekt biča

Veličina narudžbe (komada)

Mjesec

UPRAVLJANJE KVALITETOM

❖ **TQC – Total Quality Control**

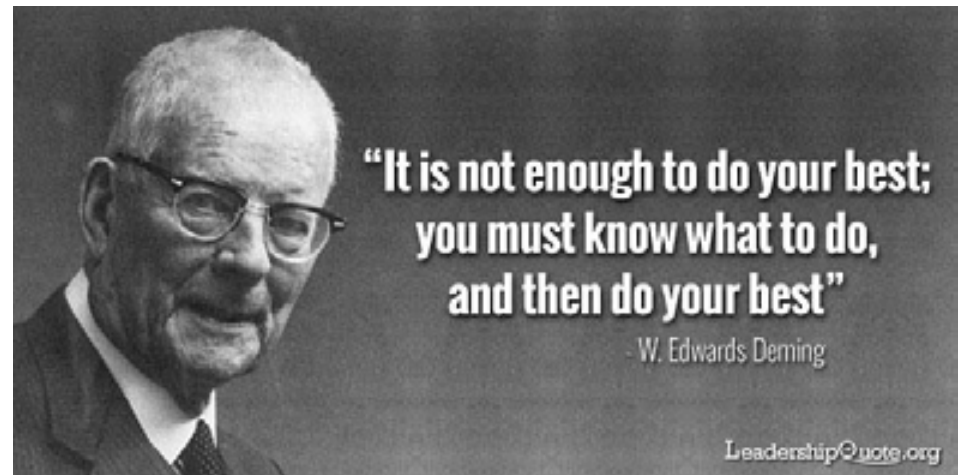
❖ Eliminirati uzroke defekata na proizvodima

❖ **TQM – Total Quality Management**

❖ Upravljati cijelom organizacijom tako da se poboljšavaju sve dimenzije proizvoda

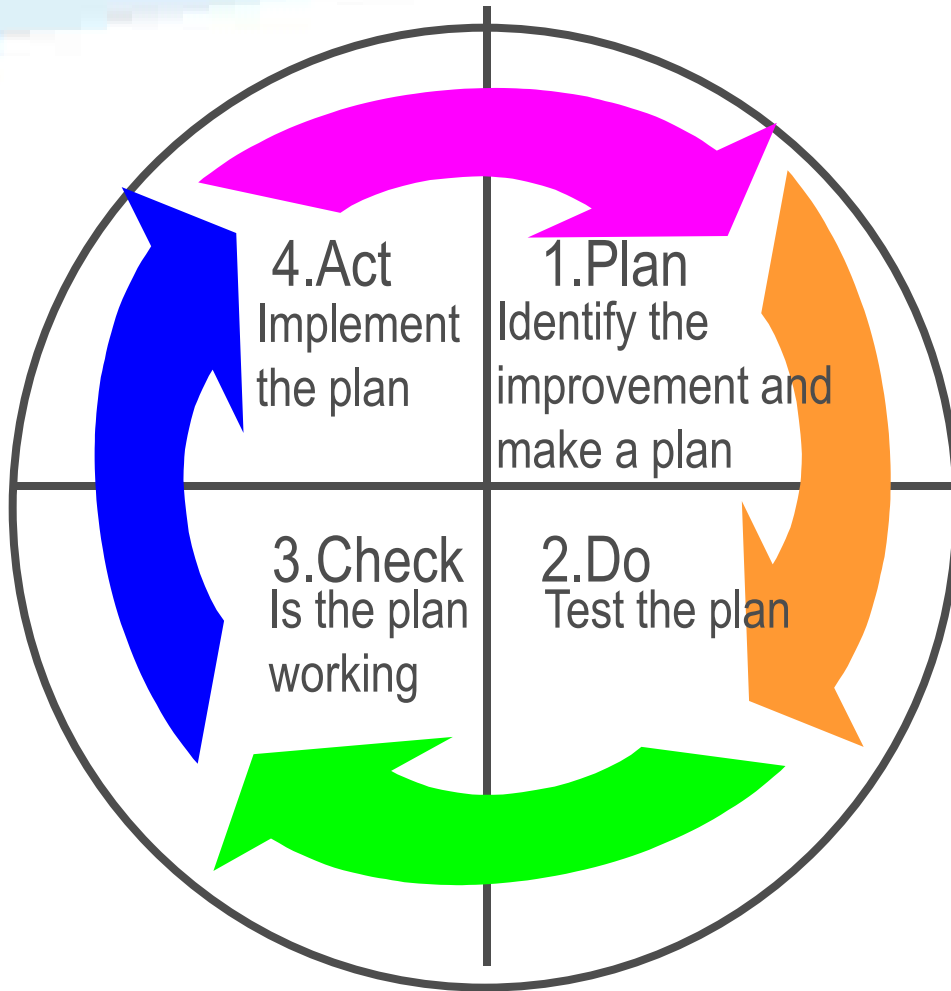

❖ W. Edwards Deming

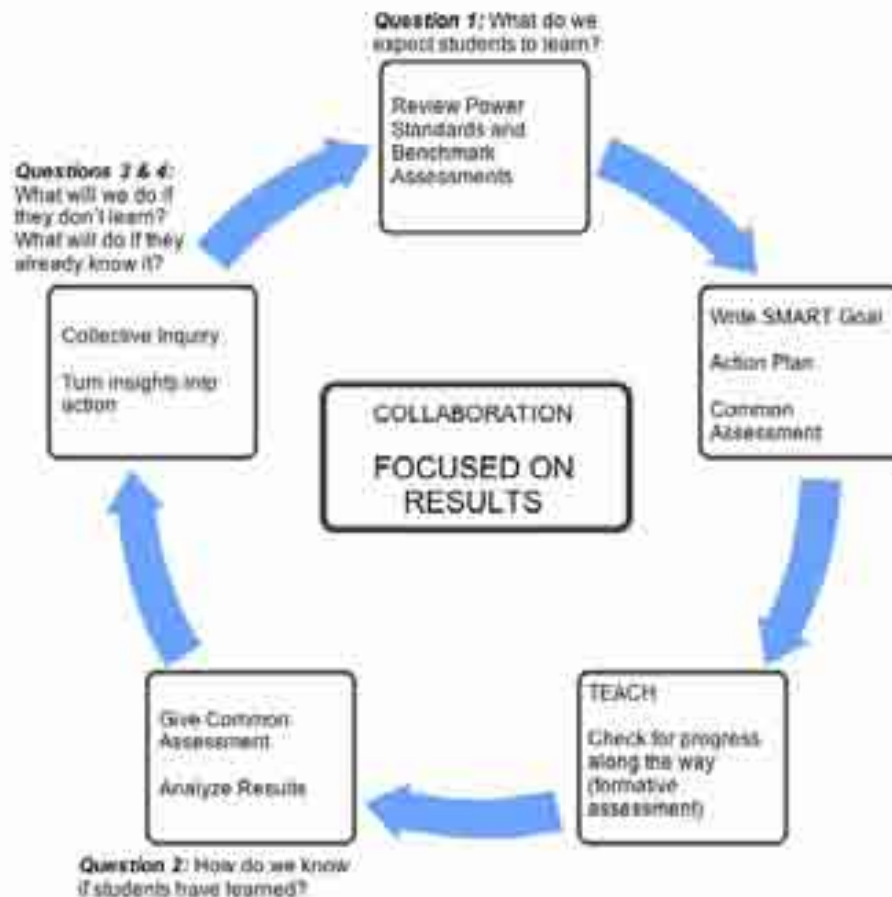

PDCA Model - Demingov kotač (*Deming's Wheel*)

1. **Planiraj (*Plan*)** – tim odabire proces koji treba poboljšati i planira poboljšanja
2. **Čini (*Do*)** – tim implementira plan i nadzire napredak
3. **Provjeri (*Check*)** – tim analizira rezultate 2. faze i ostvarena poboljšanja
4. **Djeluj (*Act*)** – ako su rezultati zadovoljavajući, poboljšanja postaju dio standardnog procesa

❖ Primjer. AACSB standardi na ZŠEM-u

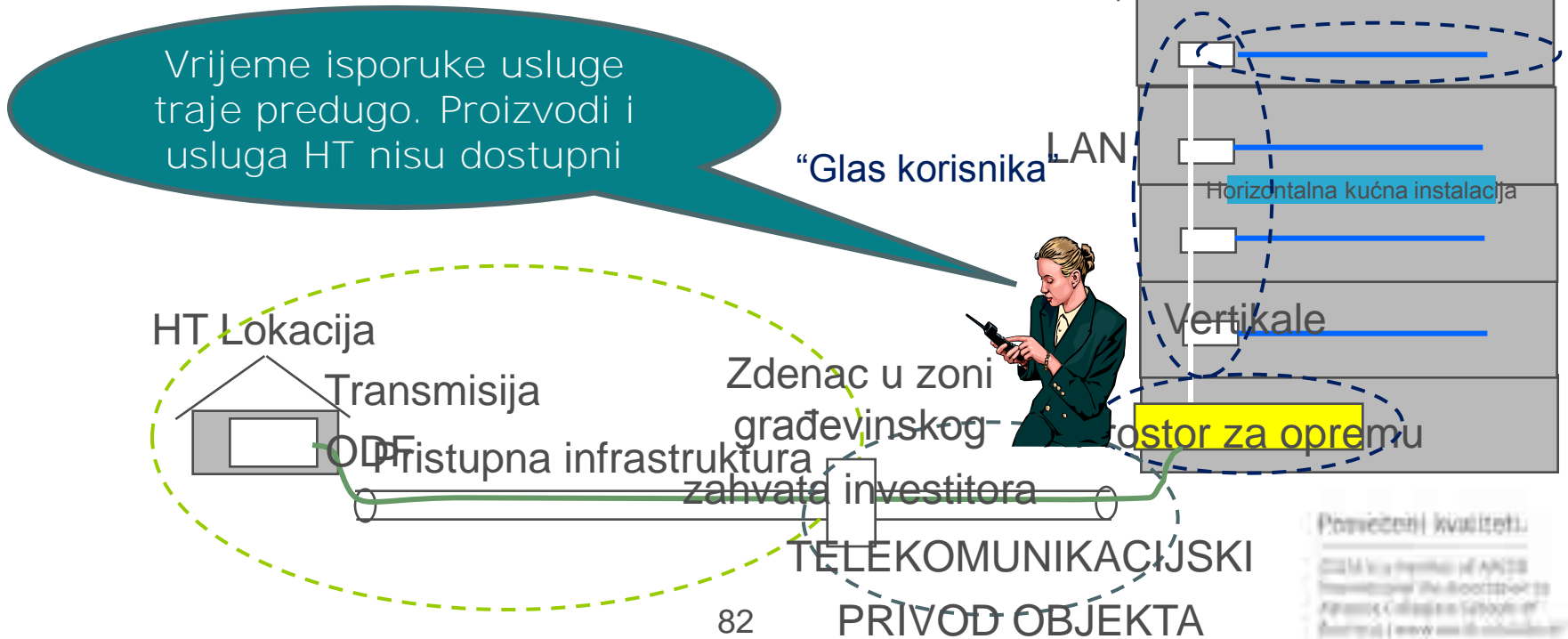
- ❖ Poslovni slučaj upravljanja kvalitetom
- ❖ Implementacija metodologije **Six Sigma** u HT-u
- ❖ Mr. sc. Milan Meden – voditelj projekta

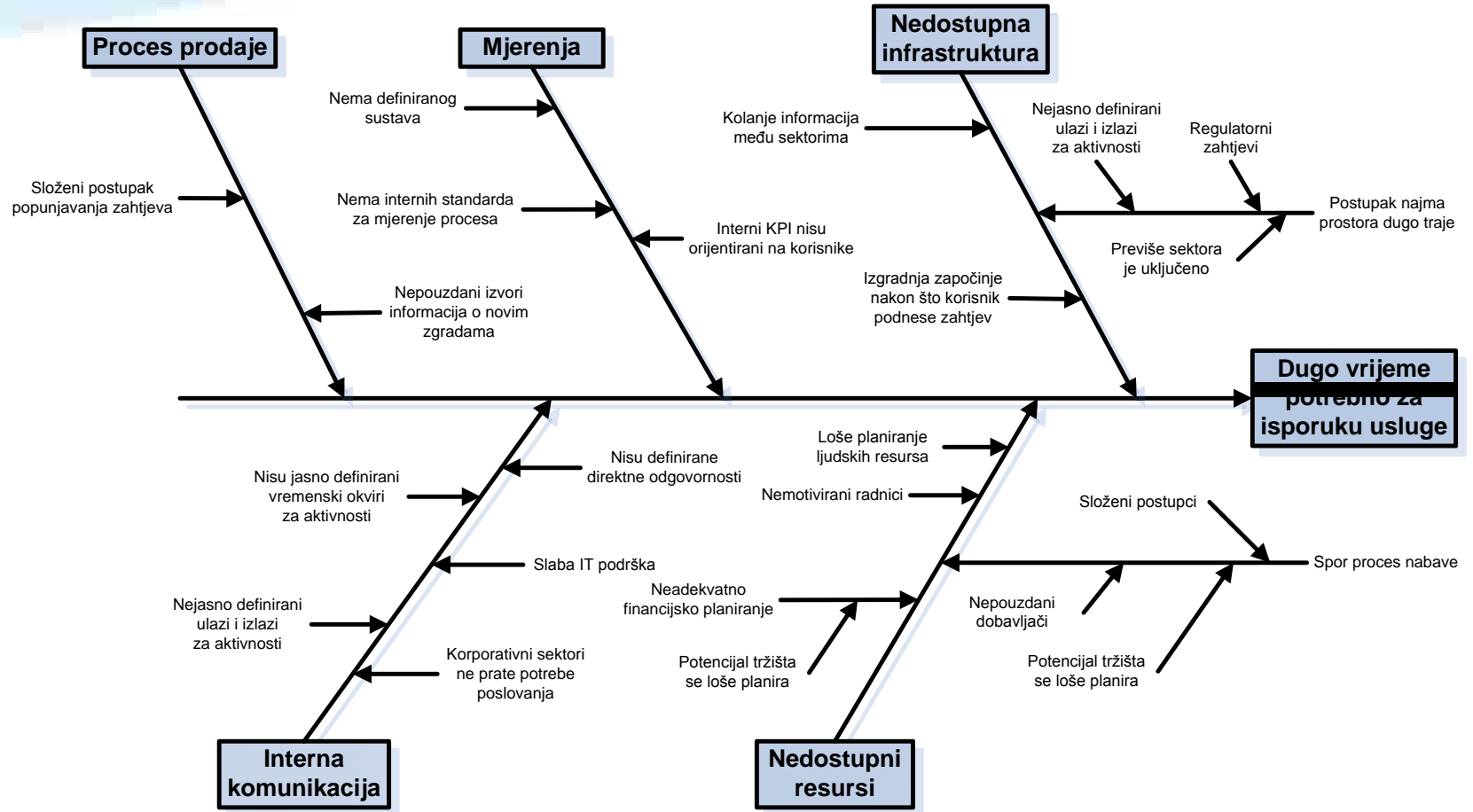

Studija slučaja Hrvatski Telekom

Kritično za kvalitetu	Potreba
Vrijeme isporuke	Potrebno je poboljšati i ubrzati proces isporuke.
Broj prodanih proizvoda / usluga u definiranom području.	U područjima izgradnje novih objekata (greenfield) infrastruktura nije pripremljena prije useljenja

Poslovne i
Rezidencijalne
zgrade

Fishbone diagram

“Proaktivan pristup korisnicima u novim zgradama”

Inovacije u procesu!

Opis problema

- Korisnici su nezadovoljni vremenom isporuke usluga.
- Infrastruktura se u područjima novih zgrada gradi tek nakon zahtjeva kupca.
- Proces izgradnje je kompleksan, opterećen je birokratskim procedurama korporativnih sektora, priprema traje čak do šest mjeseci

Opseg projekta

- Poboljšanje ukupnog procesa isporuke usluga :
- procesi pristupa novim zgradama (prodaja, izgradnja i mreža)
  - procesi podrške (nekretnine, nabava, pravna problematika, financije).

Ciljevi projekta

- Smanjiti vrijeme potrebno za isporuku usluge i proizvoda.
- Stabilan proces pripreme infrastrukture u područjima novih zgrada.

Ograničenja

- Točnost podataka u listama čekanja i podataka o lokacijama novogradnje
- Suradnja sa srednjim menadžmentom korporativnih i poslovnih jedinica.

Utjecaj novog procesa na listu čekanja

- Osigurana brža isporuka za sve usluge
- Smanjenje liste čekanja za HALO za 24 %

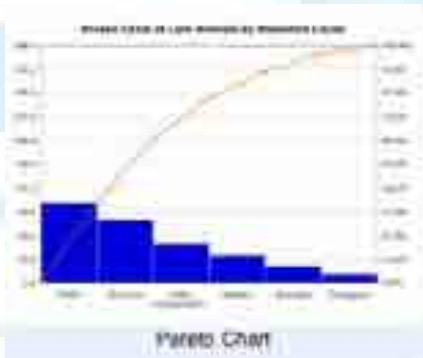
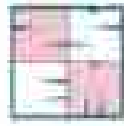
Unapređenje procesa

- Proaktivna priprema infrastrukture u području novogradnje
- Vremensko ograničenje pojedinih koraka procesa – upravljanje procesom na mikrorazini
- Povećanje kvalitete procesa isporuke usluga iz početne sigma razina 3,83 σ na 3,87 σ

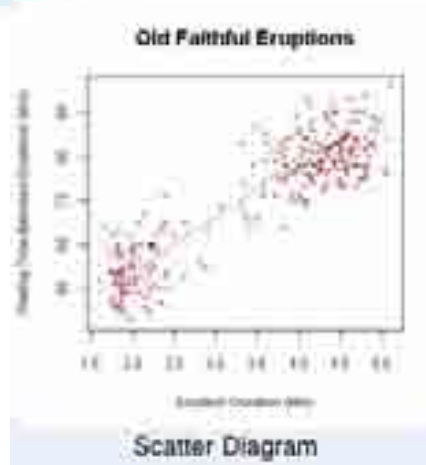
Dodatni godišnji prihod u pilot projektu – 4 mil €

- ❖ Korporativna kultura i otpornost na promjene – 38%
- ❖ **Nedostatak vještih managera – 19%**
- ❖ Nedostatak osposobljenih djelatnika – 10%
- ❖ Ostalo – 33%

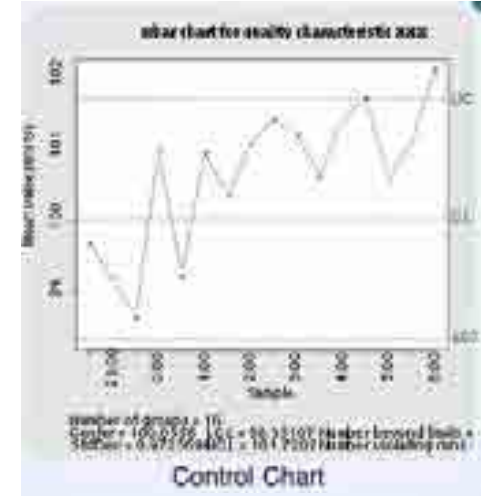
Neki klasični alati za upravljanje kvalitetom

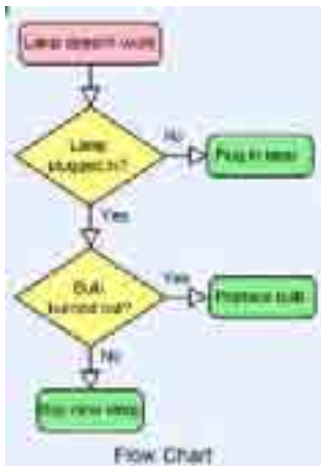
PARETO ANALIZA

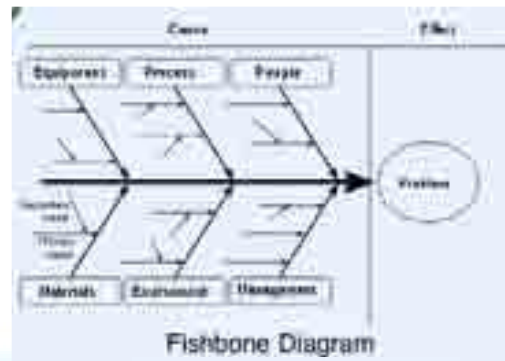
DIJAGRAM RASPRŠENOSTI

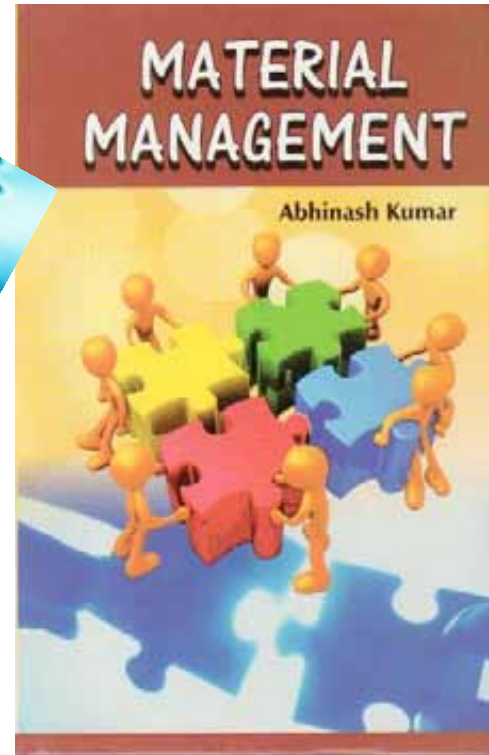
KONTROLNI GRAFIKON

DIJAGRAM TOKA

DIJAGRAM "RIBLJA KOST"

UPRAVLJANJE MATERIJALIMA

- ❖ **Nezavisna potražnja** – direktan rezultat stanja na tržištu (potražnje za različitim proizvodima nisu u vezi)
- ❖ **Zavisna potražnja** – dobiva se iz nezavisne potražnje. Ovdje je potražnja za jednim proizvodom u direktnoj vezi s potražnjom za nekim drugim proizvodom

- ❖ Npr., potražnja za automobilima je nezavisna potražnja, a potražnja za gumama i motorima je zavisna

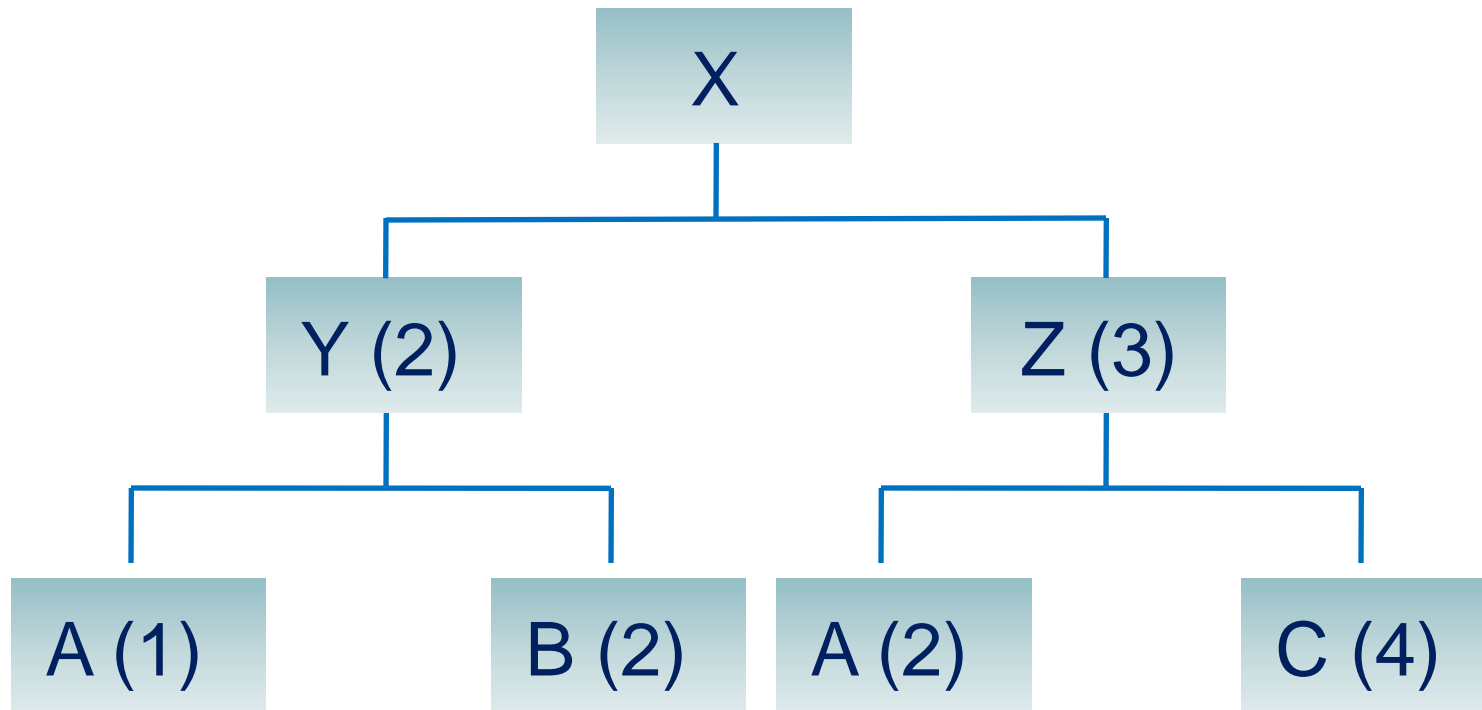
- ❖ Kod nezavisne potražnje provodimo predviđanje, a kod zavisne potražnje izračunavanje
- ❖ Izračun kod zavisne potražnje provodimo MRP (Material Requirements Planning – planiranje potreba materijala) pristupom

- ❖ Da bismo proveli MRP pristup, moramo imati listu materijala (bill of materials - BOM)
- ❖ BOM – dokument s potpunim opisom proizvoda. Navodi potrebne materijale za proizvodnju proizvoda, ali i redoslijed kojim se ti materijali ugrađuju u proizvod

❖ Primjer. BOM

- ❖ Vrijeme isporuke za
  - ❖ X je 1 tjedan
  - ❖ Y je 2 tjedna
  - ❖ Z je 3 tjedna
  - ❖ A je 2 tjedna
  - ❖ B je 1 tjedan
  - ❖ C je 3 tjedna
-
- ❖ Ukoliko u desetom tjednu moramo zadovoljiti potražnju od **100 jedinica X-a**, sastavite plan narudžbi (vrijeme i količine)

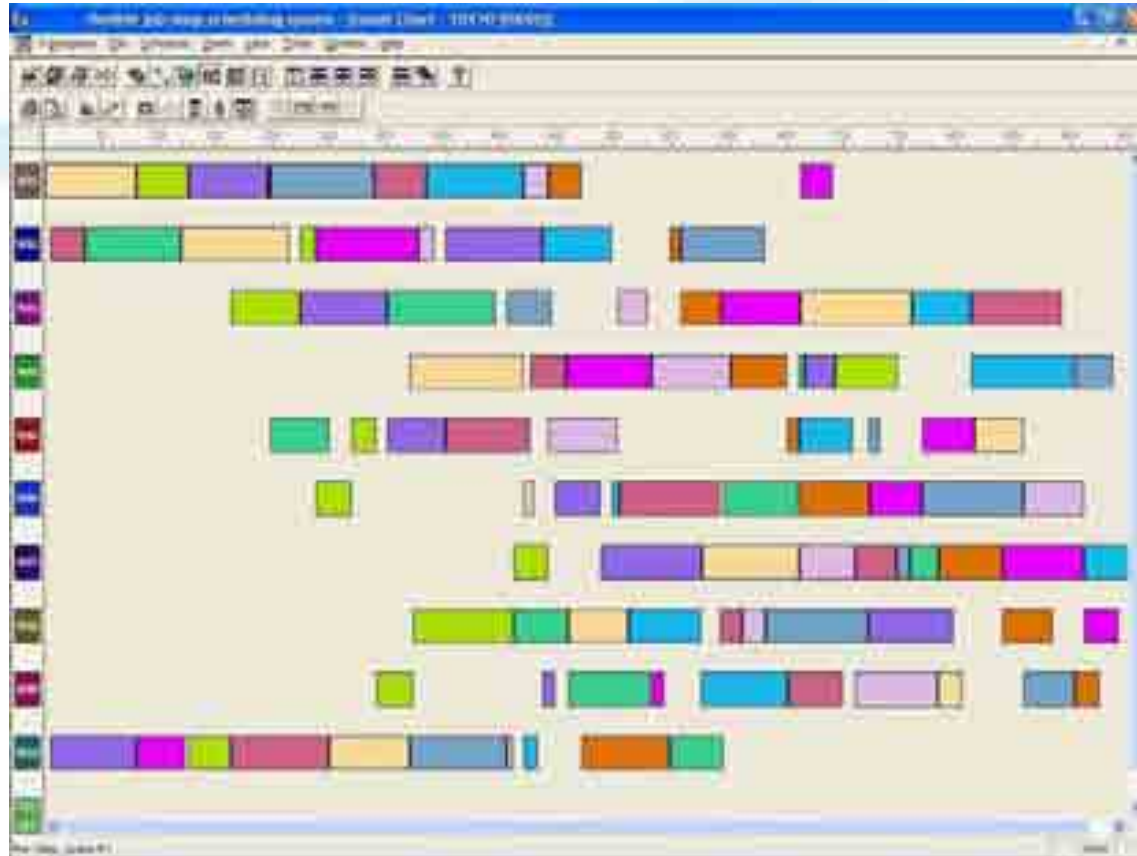
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
X									100	100
Y							200		200	
Z						300			300	
A				600	200	600	200			
B						400	400			
C			1200			1200				

The spreadsheet displays a 10-week sales plan. The columns represent weeks (1. tjedan to 10. tjedan) and rows represent categories (X, Y, Z, A, B, C). The values are as follows:

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1		1. tjedan	2. tjedan	3. tjedan	4. tjedan	5. tjedan	6. tjedan	7. tjedan	8. tjedan	9. tjedan	10. tjedan	
2	X									100	100	
3	Y							200		200		
4	Z						300			300		
5	A				600	200	600	200				
6	B						400	400				
7	C			1200			1200					
8												
9												

Formulas and their dependencies are shown in blue boxes with arrows pointing to the cells they affect:

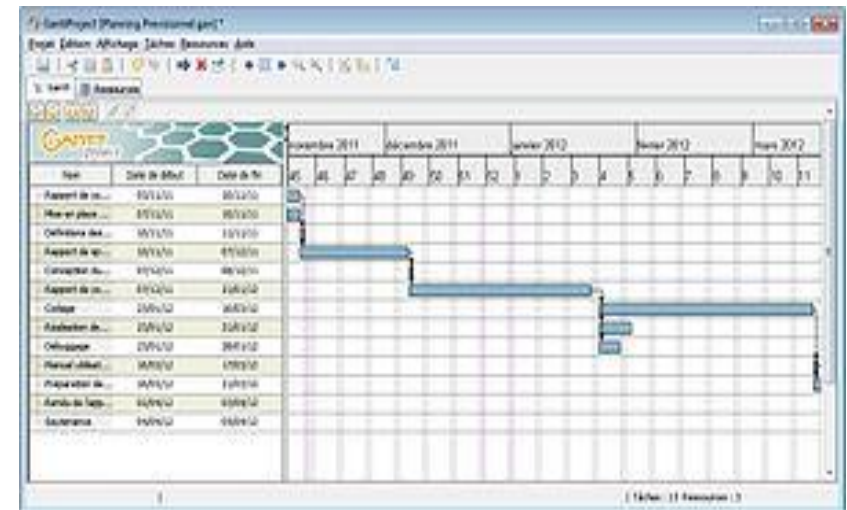
- =J4** points to cell G4.
- =G5** points to cell D5.
- =H5** points to cell E5.
- =G7** points to cell D7.
- =2*G4** points to cell E4.
- =H6** points to cell F6.
- =4*G4** points to cell G7.
- =J3** points to cell H3.
- =H3** points to cell I3.
- =2*H3** points to cell H5.
- =K2** points to cell J2.
- =2*J2** points to cell K2.
- =3*J2** points to cell J5.

RASPORED (SCHEDULING)

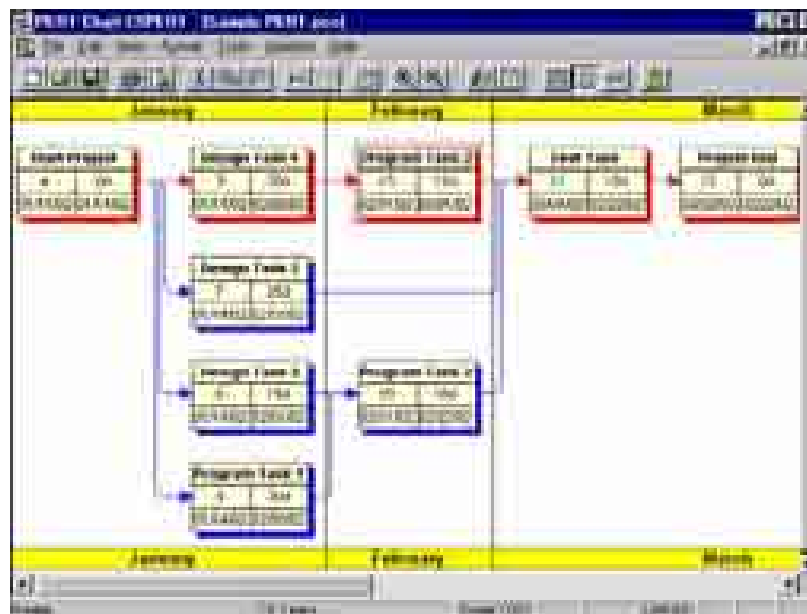
- ❖ Raspored zaposlenika
- ❖ Raspored poslova na stroju
- ❖ Raspored transporta
- ❖ Raspored aktivnosti u projektu
- ❖ Raspored dostave

- ❖ Gantt – ov dijagram

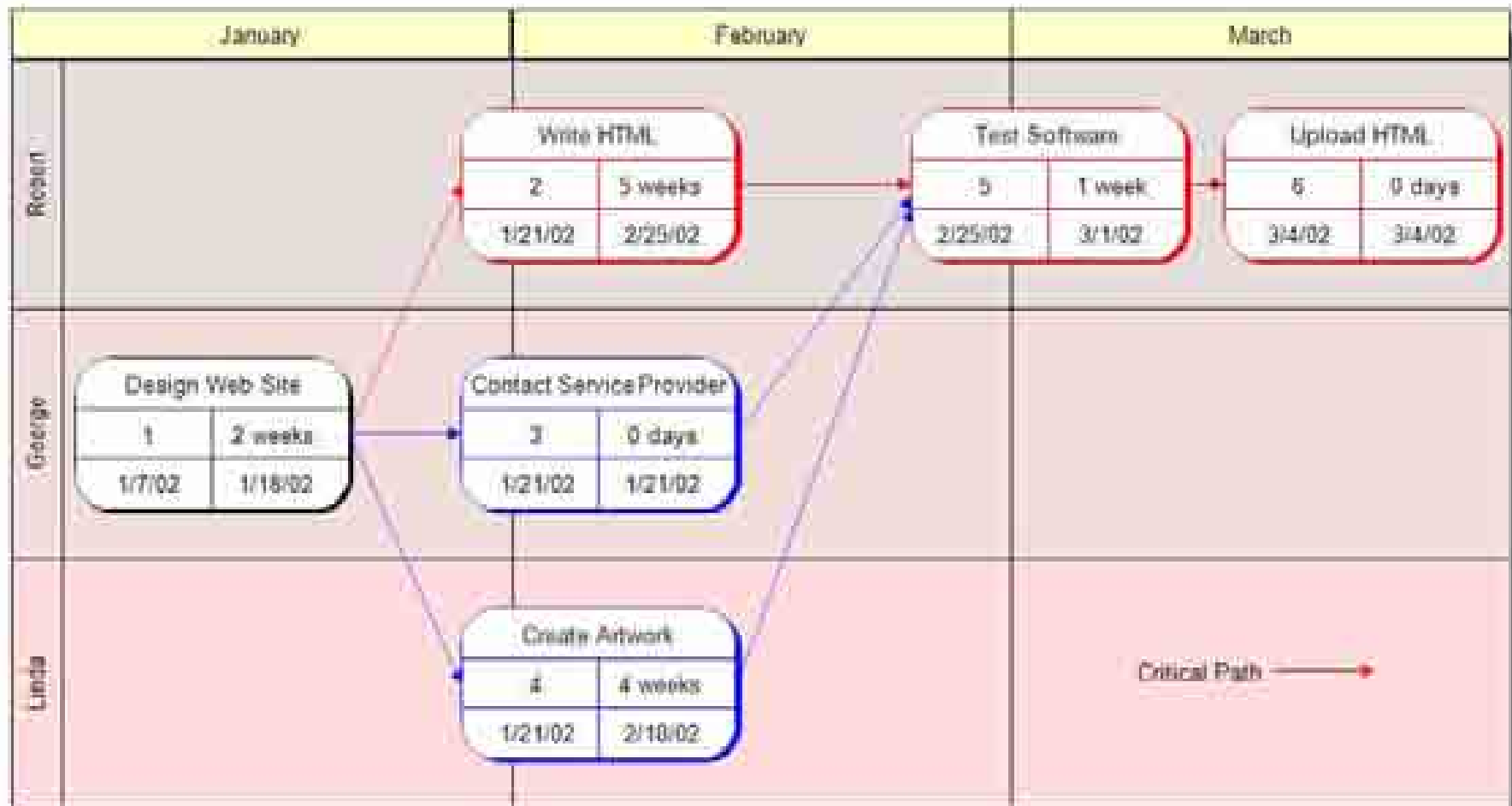
UPRAVLJANJE PROJEKTIMA

- ❖ **PERT mreža** (Program Evaluation and Review Technique)
- ❖ **Čvorovi su aktivnosti**
- ❖ Brojevi predstavljaju vrijeme potrebno da bi se obavila određena aktivnost

PERT/CPM - Web Site Design Process

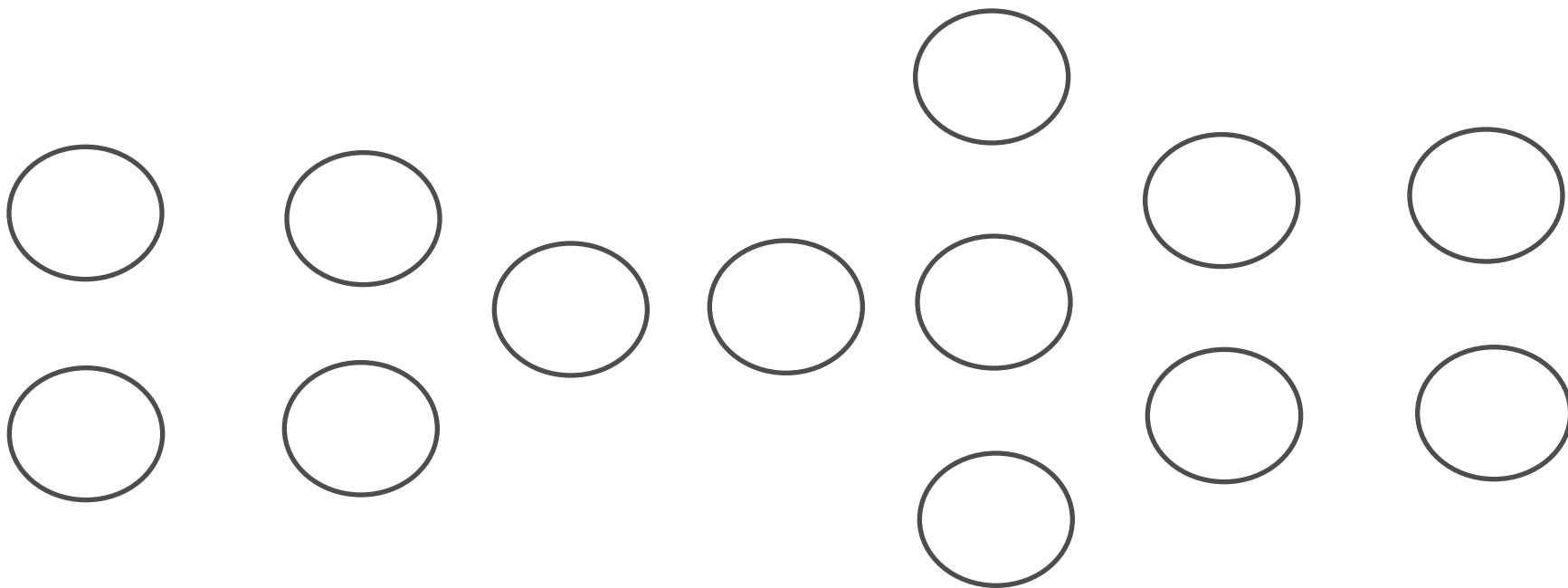

- ❖ **Primjer.** Kreirajte PERT mrežu u slučaju planiranja Fast Fashiona u Zari za otvaranje nove prodavaonice u inozemstvu uključivanjem sljedećih aktivnosti:
- ❖ (A) Traženje lokacije
- ❖ (B) Ispitivanje i zakonske regulative u zemlji domaćinu
- ❖ (C) Potpisivanje ugovora o najmu
- ❖ (D) Zadovoljavanje zakonske regulative u zemlji domaćinu
- ❖ (E) Otvaranje prodavaonice
- ❖ (F) Uređenje prodavaonice
- ❖ (G) Provođenje marketinških aktivnosti
- ❖ (H) Proizvodnja asortimana za prodavaonicu
- ❖ (I) Donošenje odluke o otvaranju prodavaonice
- ❖ (J) Odobravanje budžeta
- ❖ (K) Transport i distribucija asortimana
- ❖ (L) Priprema dokumentacije za pošiljku robe
- ❖ (M) Prodaja

❖ Rasporedite aktivnosti u ćelije:

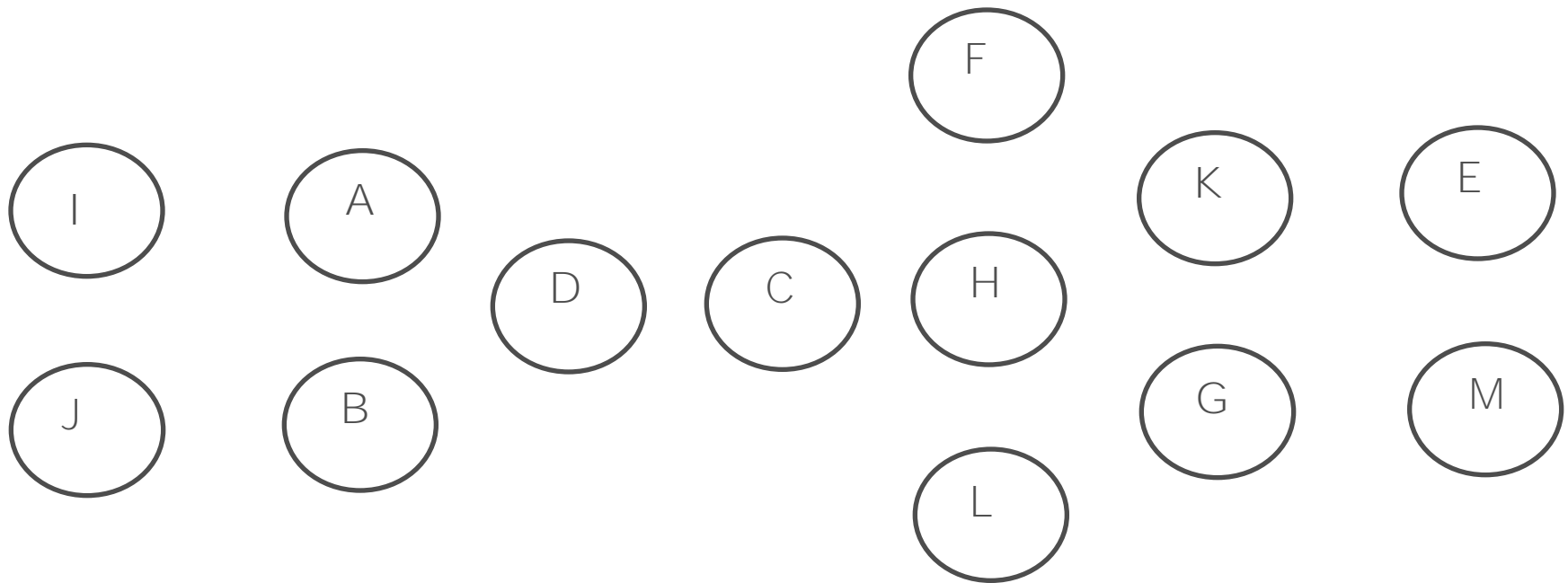

Povećati kvalitetu

2014-15 member of ANCS
International the Association of
Private Colleges Schools of
Turkey | www.ankcs.org.tr

❖ Rasporedite aktivnosti u ćelije:

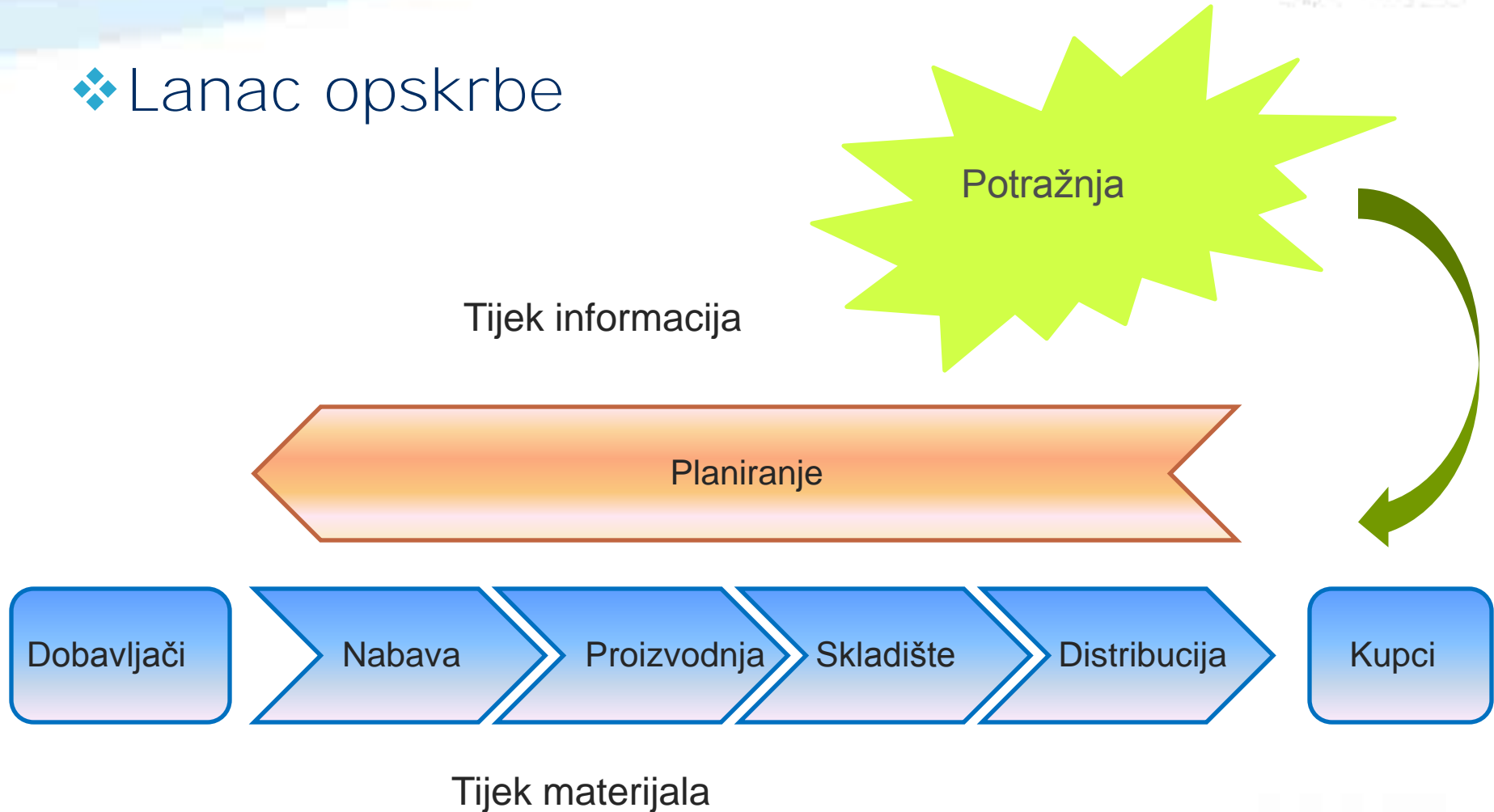

DEMAND FORECASTING

PREDVIĐANJE POTRAŽNJE

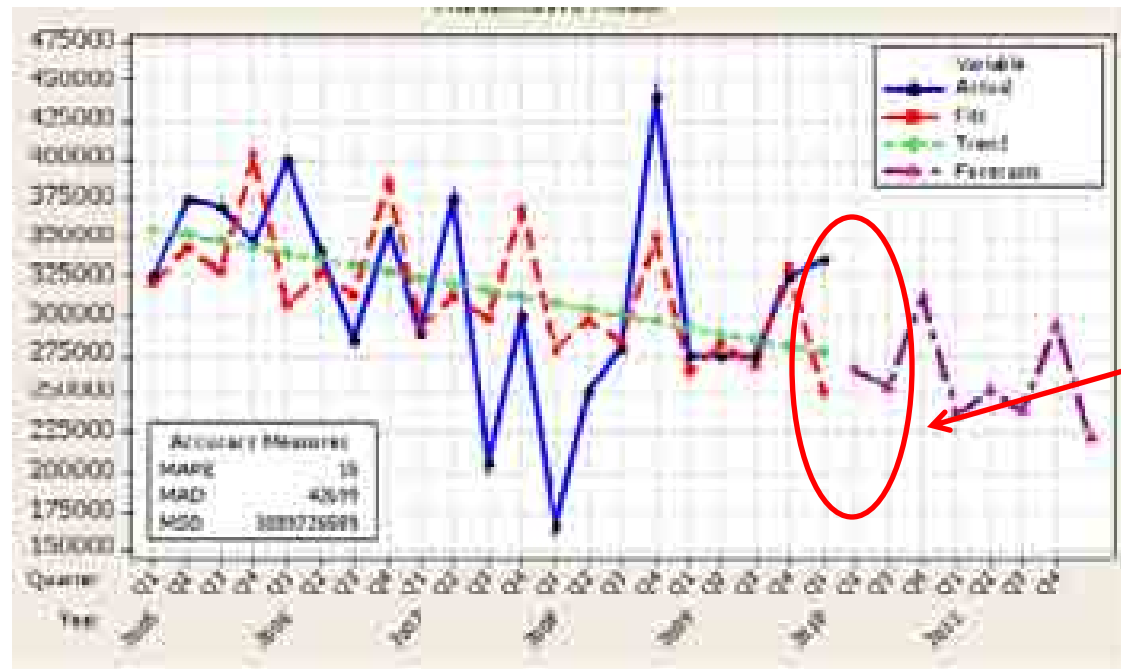
❖ Lanac opskrbe

❖ Vremenska serija je popis opažanja (podataka) fenomena koji se ponavljaju

❖ Kretanje potražnje:

- Aktualna
- Procijenjena
- Trend
- Predviđena

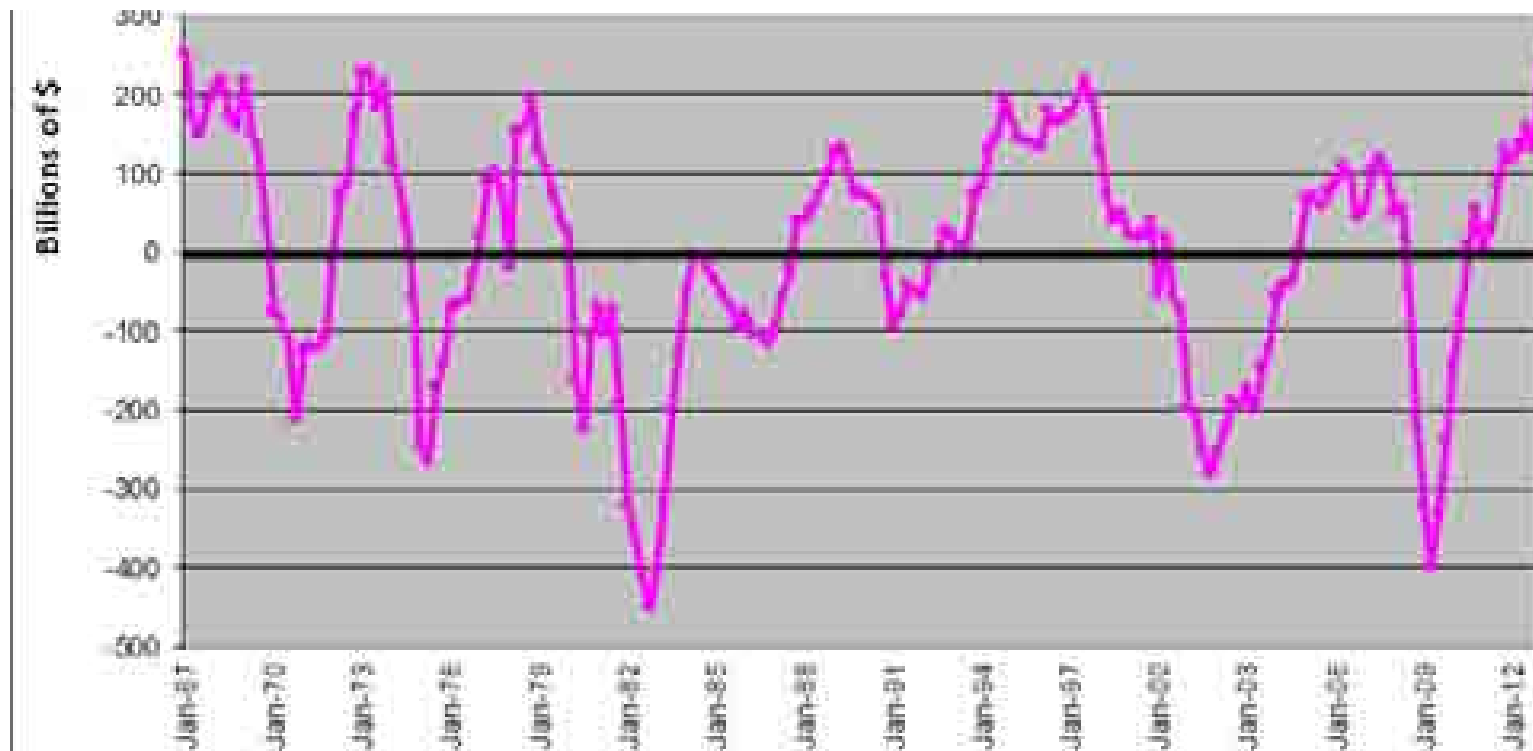
❖ Karakteristike potražnje

- Prosjek
- Trend – sustavni porast ili pad u prosječnoj potražnji
- Sezonalnost – predviđeni pad ili porast u ovisnosti o periodu
- Ciklusi – poslovni ciklusi i životni ciklus proizvoda
- Slučajna pogreška

❖ Npr., poslovni ciklusi

Povećeni kvaliteti.

CEM je članica od ANZS
International School of
Management Studies of
University of Applied Sciences
in Brno (www.wisbola.cz)

❖ Metoda pomičnih prosjeka

Tjedan	Potražnja
1	400
2	380
3	411

❖ Kraj trećeg tjedna, predviđanje za četvrti tjedan:

$$A_3 = \frac{400 + 380 + 411}{3} = 397$$

Tjedan	Potražnja
1	400
2	380
3	411

❖ Kraj četvrtog tjedna (aktualna potražnja je 415), predviđanje za peti tjedan:

$$A_4 = \frac{415 + 411 + 380}{3} = 402$$

❖ Metoda ponderiranih pomičnih prosjeka

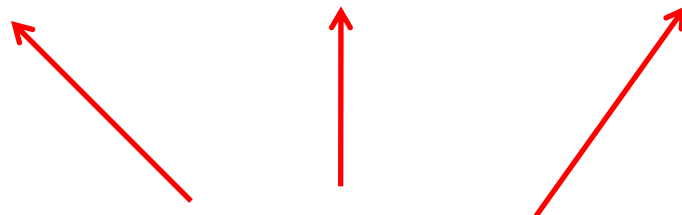
Tjedan	Potražnja
1	400
2	380
3	411

❖ Kraj trećeg tjedna, predviđanje za četvrti tjedan:

$$A_3 = 0.7 \cdot 400 + 0.2 \cdot 380 + 0.1 \cdot 400 = 403.7$$

- ❖ Naglašavamo utjecaj nedavnih potražnji koji je veći od utjecaja potražnji iz prethodnih perioda
- ❖ Svakom periodu dodijelimo ponder tako da je zbroj svih pondera jednak 1

$$A_3 = 0.7 \cdot 400 + 0.2 \cdot 380 + 0.1 \cdot 400 = 403.7$$

Ponderi (težine)

❖ Metoda eksponencijalnog izgladivanja

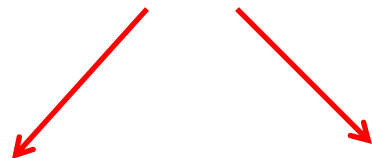
Tjedan	Potražnja
1	400
2	380
3	411

❖ Kraj trećeg tjedna, predviđanje za četvrti tjedan:

$$A_3 = \frac{400 + 380 + 411}{3} = 397$$

- ❖ Kraj četvrtog tjedna (aktualna potražnja je 415), predviđanje za peti tjedan:

Ponderi (težine)

$$\begin{aligned}A_4 &= 0.2 \cdot 415 + 0.8 \cdot A_3 \\ &= 0.2 \cdot 415 + 0.8 \cdot 397 \\ &= 400.6\end{aligned}$$

- ❖ Shema za računanje prognoze kod potražnje s trendom u trenutku t (ponderi su a i b):

$$A_t = a \cdot D_t + (1 - a)(A_{t-1} + T_{t-1})$$

$$CT_t = A_t - A_{t-1}$$

$$T_t = bCT_t + (1 - b)T_{t-1}$$

$$F_t = A_t + T_t$$

- ❖ Prosječna potražnja za zadnja četiri tjedna je 28
- ❖ Potražnja za proizvodom u tekućem tjednu je 27 s trendom 3 (tjedni porast od 3 jedinice)
- ❖ Ponderi: $a=0.2$ i $b=0.2$
- ❖ Predviđanje za drugi tjedan:

❖ Prosjek: $A_1 = 0.2 \cdot 27 + 0.8 \cdot (28 + 3) = 30.2$

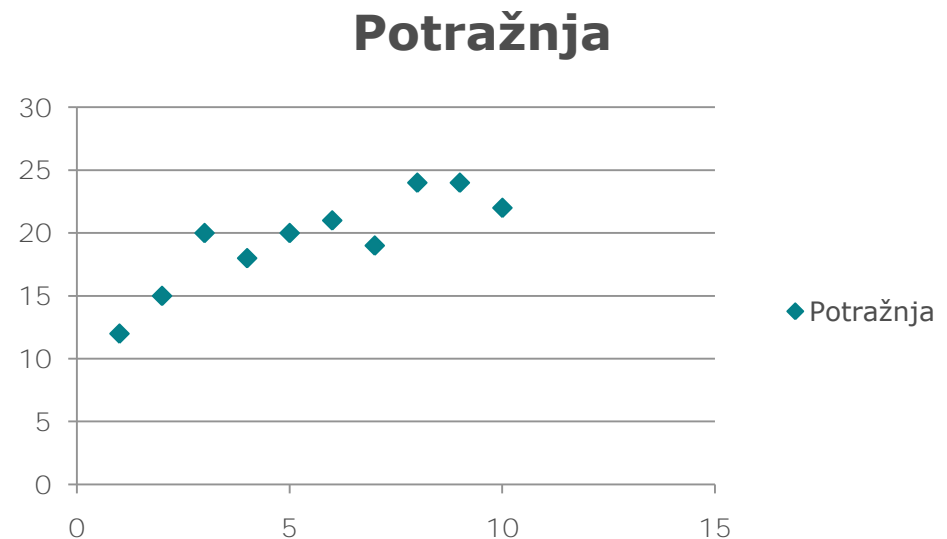
❖ Tekuća procjena trenda: $CT_1 = 30.2 - 28 = 2.2$

❖ Prosječni trend: $T_1 = 0.2 \cdot 2.2 + 0.8 \cdot 3 = 2.8$

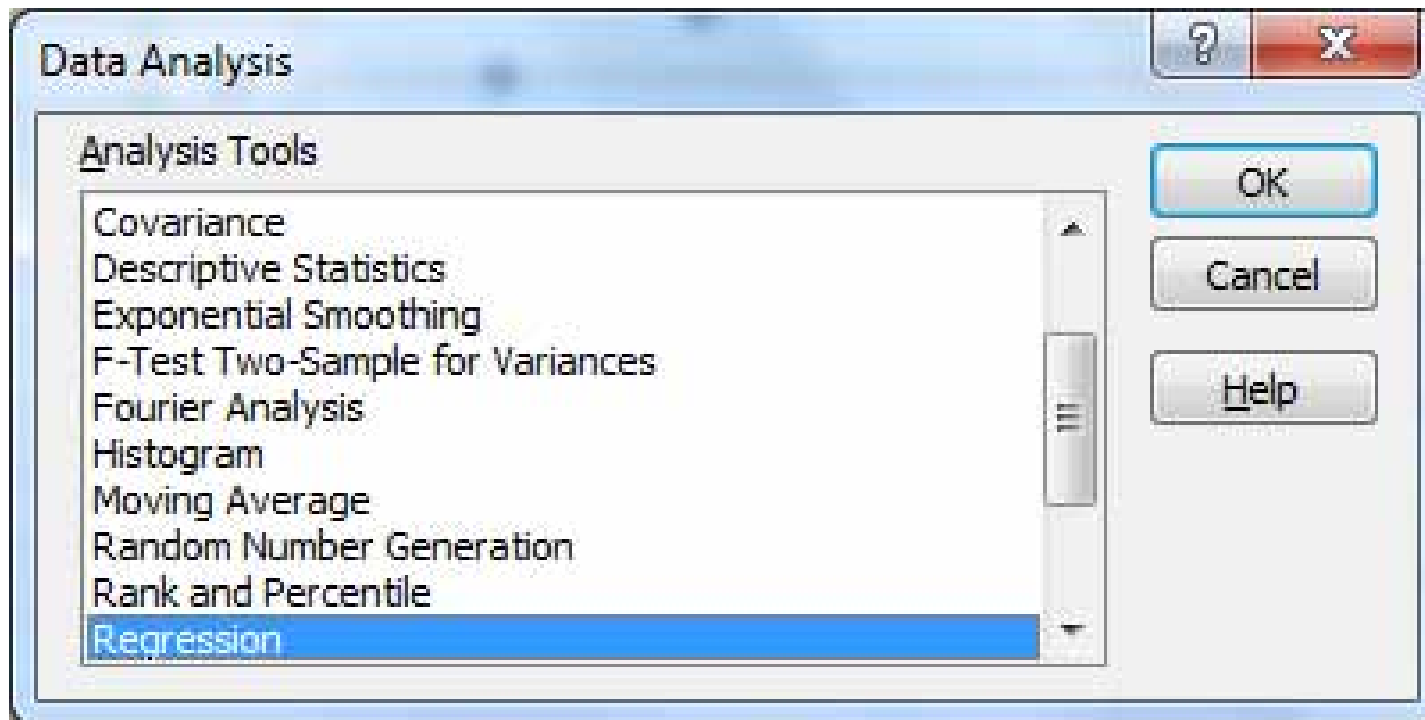
❖ Predviđanje: $F_2 = 30.2 + 2.8 = 33$

❖ Linearna regresija

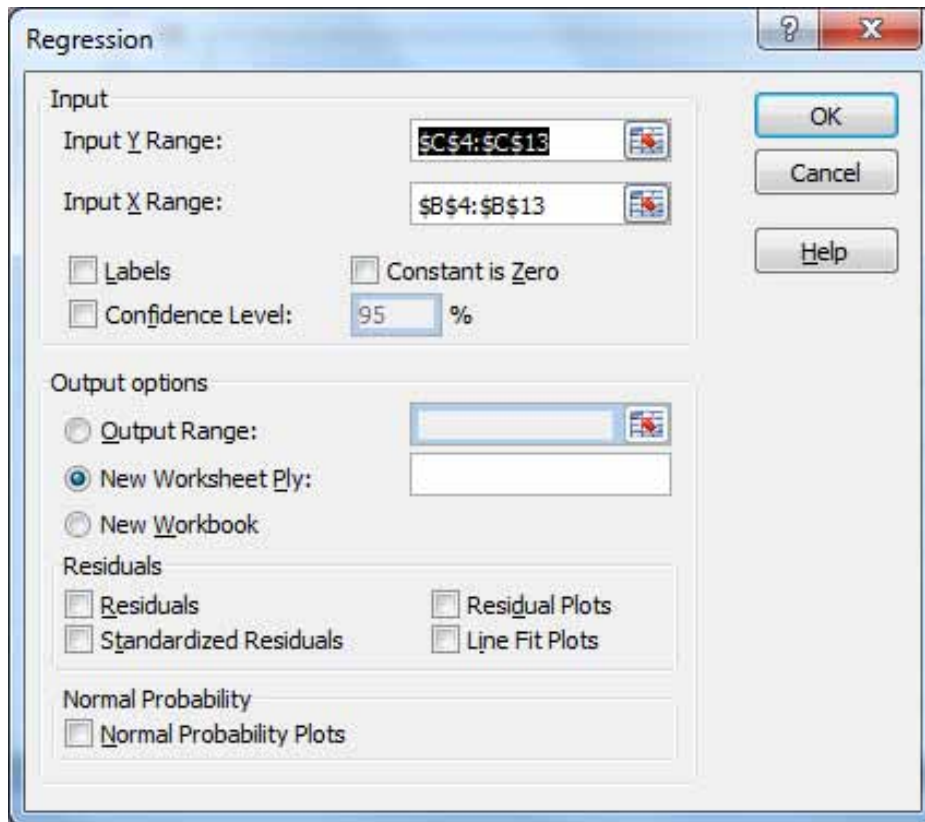
Tjedan	Potražnja
1	12
2	15
3	20
4	18
5	20
6	21
7	19
8	24
9	24
10	22

❖ Excel

- ❖ Vrijeme je nezavisna varijabla
- ❖ Potražnja je zavisna varijabla

The image shows a screenshot of the "Regression" dialog box in Microsoft Excel. The dialog box is titled "Regression" and has a standard Windows window border with a question mark icon and a close button (X). The dialog is divided into several sections:

- Input:**
  - Input Y Range:** A text box containing the cell range "\$C\$4:\$C\$13" with a selection icon to its right.
  - Input X Range:** A text box containing the cell range "\$B\$4:\$B\$13" with a selection icon to its right.
  - Labels**
  - Constant is Zero**
  - Confidence Level:** A text box containing "95" followed by a percentage sign "%".
- Output options:**
  - Output Range:** A text box with a selection icon.
  - New Worksheet Ply:** A text box.
  - New Workbook**
- Residuals:**
  - Residuals**
  - Standardized Residuals**
  - Residual Plots**
  - Line Fit Plots**
- Normal Probability:**
  - Normal Probability Plots**

On the right side of the dialog box, there are three buttons: "OK", "Cancel", and "Help".

SUMMARY OUTPUT

<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,859537309
R Square	0,738804386
Adjusted R Square	0,706154935
Standard Error	2,048280876
Observations	10

$$\text{Potražnja}(t) = 1.073 * \text{Potražnja}(t-1) + 13.6$$

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	94,93636364	94,93636	22,62839	0,001432437
Residual	8	33,56363636	4,195455		
Total	9	128,5			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	13,6	1,399242219	9,719547	1,05E-05	10,37334166	16,82665834	10,37334166	16,82665834
X Variable 1	1,072727273	0,225508302	4,75693	0,001432	0,552704195	1,59275035	0,552704195	1,59275035

zagrebačka
škola ekonomije
i menadžmenta
zagreb school
of economics
and management

Zagrebačka škola ekonomije i menadžmenta
Jakovčić 110 Zagreb 10 000 Hrvatska

Tel. +385 1 2394 030 Fax +385 1 2394 156
kontakt@zsem.hr www.zsem.hr <http://www.zsem.hr>

**NAJBOLJA
HRVATSKA
POSLOVNA
ŠKOLA**

eduniversity
e-learning

Posvećeni kvaliteti

ZSEM is a member of AACSB
International (the Association to
Advance Collegiate Schools of
Business) www.aacsb.edu/about/